

SKOGEN

VÅRA LÄNDERS FRAMTID

EN BOK OM TANDEM FOREST VALUES,
SVERIGES 100-ÅRSGÅVA TILL FINLAND FÖR
ÖKAD GEMENSAM SKOGSFORSKNING

CHRIS HEISTER & MATS WALLENIOUS

En bok från Kulturfonden för Sverige och Finland,
utgiven av fondens svenska utskott.

Kulturfonden bildades 1960 av ländernas regeringar. Fondens kapital har sin bakgrund i andra världskriget och de krigsskulder som Finland hade till Sverige. På avkastningen av kapitalet bedriver fonden sin verksamhet.

Fondens kulturbegrepp har en bred innebörd och syftet är att stimulera till ökad kunskap om Sverige och Finland samt att utveckla de bilaterala kontakterna. Detta sker genom utdelning av bidrag och stipendier samt egna initiativ. Styrelsen utses av ländernas regeringar och fonden har ett utskott och sekretariat i respektive land.

En del av fondens verksamhet sker genom Hanaholmen – kulturcentrum för Sverige och Finland, som fonden är huvudman för. Hanaholmen ligger i Esbo utanför Helsingfors och där bedrivs en program- och konferensverksamhet.

© Kulturfonden för Sverige och Finland, 2023
Redaktör: Mats Wallenius, fonddirektör för fondens svenska utskott & Jan Strang
Layout och grafisk formgivning: People's
Tryck: Bookwell
ISBN: 978-91-86824-25-9

TANDEM FOREST VALUES

BERÄTTELSEN OM EN AV SVERIGES OFFICIELLA
GÅVOR TILL FINLANDS 100-ÅRSJUBILEUM

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. En 100-årsgåva som startar nya samarbeten

6–15 Inledning

Författarnas förord. Tandem Forest Values gåvokommitté presenteras. Grafisk tidslinje över händelser 2017–2023.

16–33 Skogen förenar

Ordet "tillsammans" blir ett nyckelbegrepp. Sverige och Finland som skogsnationer och behovet av gemensam skogsforskning. Den svenska regeringen och privata stiftelser samverkar. En gåvokommitté etableras och Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien blir navet. Sveriges officiella gåva tar form.

34–55 Tandem Forest Values blir verklighet

Att verka "i tandem" blir ledmotivet. Kung Carl XVI Gustaf överlämnar 100-årsgåvan till Finlands president Sauli Niinistö. En bilateral kommitté inleder sitt arbete. Utlysningen väcker stort intresse. Tolv postdoktjänster tillsätts och två seminarier avhålls. Kronprinsessan Victoria utdelar diplom till de utsedda forskarna.

56–67 Satsningen visar på behov och intresse

En andra utlysning, denna gång för forskningsprojekt. Finland med som finansiär. Två ytterligare seminarier. Konsultföretag involveras för extern utvärdering. En tredje utlysning blir verklighet. Gåvan på ursprungliga 24 miljoner växer till 94 miljoner kronor.

68–81 Regeringarna ingår en avsiktsförklaring

Avslutande seminarium. Bucht och Leppä "knyter ihop säcken". Utvärderingen visar att satsningen varit en framgång. Gåvan mynnar ut i en bilateral avsiktsförklaring. Kommittén avvecklar sig själv och redovisar sina erfarenheter. Tandem Forest Values fortsätter. Formas och Finlands Akademi övertar rodret. Så till sist.

2. Lärdomar för fortsatt bilateral skogsforskning

82–109 Övergripande konklusioner

Tandem Forest Values levererar väl i förhållande till förväntade resultat och målbild. Sammanställning av enkätsvar. Reflektioner kring genomförande och resultat.

110–115 Styrkor och utmaningar

Gemensam målbild, bredd i utlysning och vilja till utveckling kontra praktiska problem, heterogena villkor och bristande kommunikation.

116–131 Inför framtida utlysningar

Lärdomarna från Tandem Forest Values utmynnar i 14 rekommendationer för framtida bilaterala forskningsatsningar.

3. Appendix

132–141 Finansierade forskningsprojekt

Förteckning över samtliga projekt och personer som erhöll finansiering under Tandem Forest Values I–III.

142–147 Avsiktsförklaring

Politisk avsiktsförklaring om samarbete inom skogsforskning mellan Jord- och skogsbruksministeriet i Finland och Näringsdepartementet i Sverige

148–155 Seminarieprogram

Förteckning över TFV-seminarierna 2017–2022.

156–157 Bildregister

Förteckning över upphovsmän och rättighetsinnehavare till i boken förekommande fotografier och grafik.

An aerial photograph of a dense forest. The trees are mostly green, but there are several large, irregular patches of brown and dark green, suggesting dead trees or a different species. The overall texture is very busy and textured.

DEL 1

EN 100-ÅRSGÅVA
SOM INLEDER
NYA SAMARBETEN

FÖRORD

Denna bok handlar om Sveriges officiella gåva till Finlands 100-årsjubileum som självständig republik, vilket firades för sex år sedan. Men boken handlar inte om de gångna 100 åren. Det är gåvan som står i centrum och de erfarenheter som den har visat för ländernas framtid.

Gåvan tillkom på initiativ av Kulturfonden för Sverige och Finland som är en mellanstatlig men helt självständig fond. Det är med fondens utgångspunkter som vi har sammanställt boken. Den beskriver arbetsprocessen från 2015 innan gåvan tillkom, i samband med överlämnandet 2017, och fram till 2022. Det spänner sammantaget över åtta år. Vi ansåg att tidsperiodens längd med dess olika faser var betydelsefull att sammanställa som ett tidsdokument.

Själva gåvan bestod av tolv postdoktortjänster inom skogsforskning. Men för att den skulle stimulera till ett fördjupat samarbete delades tjänsterna mellan länderna. Det var alltså inte endast en gåva till "100-åringen Finland", utan även till Sverige. Sett i ett officiellt sammanhang var det kanske ett udda upplägg.

Men efter hand blev upplägget självklart. För både Sverige och Finland kännetecknas av stora arealer av skog och en betydelsefull skogsindustri, vars resultat påverkar stora delar av ländernas landsbygd och samhällsekonomi. Sett i ett EU-perspektiv är de båda länderna som skogsnationer också helt dominerande. En tredjedel av EU:s samlade skogsareal finns i Sverige och Finland.

Få samhällsområden är så bilateralt gemensamma för våra länder som just skogen. Båda står inför utmaningar och möjligheter vad gäller framtidens skogsbruk. Det var därmed naturligt att gåvan fick namnet Tandem Forest Values. Tandem syftade på samverkan, att tillsammans på bästa sätt tillvarata skogens värden.

För att uppnå gåvans omfattning med tolv forskartjänster insamlades 24 miljoner kronor. Även det skedde i tandem. Finansieringen tillkom i samverkan mellan statliga och privata medel i Sverige. Gåvan överlämnades den 1 juni 2017 av kung Carl XVI Gustaf till Finlands president Sauli Niinistö. Därmed var arbetet slutfört, men det var det inte. Det är därför som vi beslutade oss för att utge boken.

Satsningen visade på både behov och intresse av ökad bilateral skogsforskning. Tandem Forest Values utvecklades i två ytterligare ansökningsomgångar, vilka fokuserade på forskningsprojekt och som finansierades med medel från både Sverige och Finland. Därmed övergick gåvan till en gemensam satsning. Projekten i tredje omgången utsågs i juni 2022 och kommer slutredovisas 2024. Under de fem första åren, från 2017 till 2022, har 94 miljoner kronor allokaterats. Summan får tolkas som positiva signaler för mer gemensam forskning mellan Europas två största skogsnationer.

I grunden handlar det egentligen inte om stora forskningsmedel, och inte heller om nya medel. Utan poängen har varit att mellan länderna allokera några av de medel som redan finns anslagna nationellt för skogsforskning. Det kan givetvis också praktiseras på andra samhällsområden mellan länderna. Det låter som ganska naturligt, men vår erfarenhet ger inte belägg för det.

Förutom att en satsning måste ha en tydlig relevans för Sverige och Finland, så måste ansvariga statsråd i båda länderna involveras. De måste ge sina berörda myndigheter eller motsvarande instanser tydliga signaler om att verka i en ökad bilateral utsträckning. Det sker inte per automatik utan det kräver att

statsråden mellan länderna har tillit till varandra, och ser fördelarna med ett samarbete. I Tandem Forest Values har detta förekommit och varit av stor betydelse.

Eftersom statsråd kommer och går, och att risksdagsvalen i våra länder sker vid olika tillfällen, ville vi säkerställa att satsningen kunde fortsätta. Vi var övertygade om att den var rätt. Men känsla är en sak, och fakta en annan. En extern utvärdering genomfördes och den säkerställde att satsningen levererat väl i förhållande till förväntade resultat. Med utvärderingen i botten, och andra vunna erfarenheter efter fem år, lanserades en idé om en mellanstatlig avsiktsförklaring. Idén realiserades och undertecknades i juni 2022 och gäller i första hand till 2027, med möjlighet till förlängning.

Avsiktsförklaringen uttalar att länderna vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest Values har medfört. Den har redan haft en effekt. När denna bok utges finns det planer hos forskningsrådet Formas i Sverige och Finlands Akademi att 2024 genomföra en fjärde utlysningssomgång för Tandem Forest Values.

En annan viktig lärdom är att större bilaterala satsningar kan behöva en kommitté som i första hand följer arbetet och medverkar till att satsningen utvecklas i sitt bilaterala syfte.

”SKOGENS FRAMTID ÄR VÅRA LÄNDERS FRAMTID”

Kung Carl XVI Gustaf vid överlämnandet av
Tandem Forest Values till Finlands president
Sauli Niinistö den 1 juni 2017

Det krävs ibland någon som ser likheterna och olikheterna mellan länderna, och som driver på projektet. I arbetet med Tandem Forest Values har vi haft en sådan kommitté som har varit mycket betydelsefull. Utan kommittén hade förmodligen gåvan blivit en engångsföreteelse. Istället utvecklades den till en framgång som nu "står på egna ben". För att nå dit har kommittén bland annat genomfört fem seminarier för att förankra satsningen.

Tidigare nämnd utvärdering genomfördes av konsultföretaget Analysys Mason. Deras slutsatser sammanfattas i 14 rekommendationer för en fortsättning på Tandem Forest Values. En del av deras rekommendationer kan även överföras på bilateralt forskningssamarbete på andra områden. Ett utdrag av utvärderingen presenteras i boken och finns i sin helhet på Kulturfondens hemsida. Det är vår förhoppning att utvärderingen och avsiktsförklaringen vill stimulera till ett utökat skogsforskningssamarbete mellan Sverige och Finland, såväl mellan regeringarna som genom olika privata initiativ och forskningsstiftelser.

Tandem Forest Values har under åren 2017–2022 finansierats av den svenska regeringen, genom forskningsrådet Formas, Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse, Kempe-

stiftelserna, Skogsindustrins forskningsstiftelse samt Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien i Sverige. Finansiärerna i Finland har varit miljöministeriet samt jord- och skogsbruksministeriet, forskningsrådet för naturvetenskap och teknik vid Finlands Akademi samt Walter Ahlströms stiftelse.

Vi vill framföra ett stort tack till finansiärerna, kommittén och Analysys Mason, samt regeringarna med ansvariga statsråd. De samlade insatserna under fem år har lagt grunden till en fortsatt och utökad skogsforskning till gagn för Sverige och Finland.

Stockholm juni 2023

Chris Heister,
ordförande i kommittén för Tandem Forest Values 2017–2022 och ordförande i svenska utskottet av Kulturfonden för Sverige och Finland 2014–2022.

Mats Wallenius,
direktör för fondens svenska utskott och adjungerad till kommittén och verksam i genomförandet av deras arbete.

KOMMITTÉN FÖR TANDEM FOREST VALUES

Kommittén för Tandem Forest Values vid sitt sista möte på Hanaholmen den 1 juni 2022. Fortsättningsvis utförs kommitténs arbete av Finlands Akademi och Formas i Sverige.

Främre raden från vänster på bilden: **Ulrika Jakobsson**, Finlands Akademi, **Chris Heister**, Kulturfonden för Sverige och Finland och kommitténs ordförande, **Liisa Saarenmaa**, jord- och skogsbruksministeriet, **Eva Petterson**, Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien och **Karin Perhans**, forskningsrådet Formas.

Bakre raden från vänster: **Alice Kempe**, Kempestiftelserna, **Niklas von Weymarn**, Metsä Spring, **Anders Portin**, Justitieministeriet och **Mats Wallenius**, Kulturfonden för Sverige och Finland.

I den första upplagan av kommittén ingick **Carl Kempe** som efterhand ersattes av **Alice Kempe** från Kempestiftelserna. Motsvarande skifte skedde av Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien som ersatte **Carl-Anders Helander** med **Eva Petterson**.

TIDSLINJE FÖR TANDEM FOREST VALUES 2015 – 2023

Tidslinjen är en sammanfattning av större händelser som har varit kopplade till Tandem Forest Values och kommitténs arbete.

2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
<p>Juli Förslag från svenska utskottet av Kulturfonden för Sverige och Finland till regeringen angående Sveriges officiella gåva till Finland. Fonden föreslår att den skall ha inriktning mot skogsforskning och postdoktjänster.</p>	<p>September Fondens ordförande inbjuder till möte på Tessinska palatset i Stockholm med svenska finansärer, både privata och statliga.</p> <p>November Näringsdep. meddelar inofficiellt att 12 postdoktjänster (24 milj kr) blir en av Sveriges två officiella gåvor till Finland. En gåvokommitté inrättas.</p>	<p>Mars UD offentliggör gåvan. Finland kontaktas kring gåvokommitténs förslag och erbjuds ingå i kommittén.</p> <p>Juni Kung Carl XVI Gustaf överlämnar gåvan till president Sauli Niinistö på Hanaholmen.</p> <p>Nya gåvokommittén avhåller sitt första möte.</p> <p>Oktober Uppstartsseminarium på KSLA. Kungen och statsråden Bucht och Leppä medverkar.</p> <p>December Utlysning av TFV I den 6 december på Finlands 100-årsdag.</p>	<p>April Mellanseminarium I på Hanaholmen. Statsråden Bucht och Leppä medverkar.</p> <p>Augusti KSLA offentliggör de 12 ansökningar som beviljats medel. Arbetet med att tillsätta postdoktjänster påbörjas.</p>	<p>Januari Kronprinsessan Victoria utdelar diplom i Stockholms stadshus till utsedda forskare i TFV.</p> <p>Gåvokommittén byter namn till Kommittén. Arbetet med TFV II påbörjas och KSLA fortsätter administrera.</p> <p>Juni Finansieringen av TFV II (40 milj kr) säkerställs. Medel även från Finland. Fortsatt en mix mellan statliga och privata.</p> <p>Utlysning av TFV II.</p>	<p>November Mellanseminarium II på Hanaholmen.</p> <p>December Resultatet av TFV II presenteras på Finlands residens i Stockholm. De nio projekt som beviljat bidrag offentliggörs.</p>	<p>Juni Finansieringen av TFV III (30 milj kr) säkerställs. Nu endast offentlig finansiering från båda länderna. Formas och Finlands Akademi tar över som administratörer.</p>	<p>Juni Utlysning av TVF III.</p> <p>Oktober Mellanseminarium III avhålls digitalt. Stadsrådet Blomqvist medverkar.</p>	<p>Juni Avslutningsseminarium på Hanaholmen. Bucht och Leppä medverkar och summerar TFV.</p> <p>De fyra projekt som beviljats medel i TFV III presenteras.</p> <p>Avsiktsförklaring undertecknas mellan ländernas regeringar.</p> <p>November Slutlig utvärdering av TFV presenteras av Analysys Mason.</p> <p>Januari Information om planer på utlysning för TFV IV 2024.</p>

TFV = Tandem Forest Values
KSLA = Kungl Skogs- och Lantbruksakademien i Stockholm
Hanaholmen = Samarbets- och kulturcentrum för Sverige och Finland i Esbo
Bucht = Sven-Erik Bucht, landsbygdsminister i Sverige med ansvar för skogsfrågor 2014 – 2019
Leppä = Jari Leppä, jord- och skogsbruksminister i Finland 2017 – april 2022
Blomqvist = Thomas Blomqvist, minister i Finland för nordiskt samarbete 2019 - 2023
Tessinska palatset = Residenset för landshövdingen i Stockholms län.

VAD GER MAN TILL EN 100-ÅRING?

År 2017 firade Finland 100 år som självständig republik. En historisk händelse som planerades flera år i förväg av en särskild officiell jubileumskommitté i Finland. Det var samtidigt många Finlandsvänner i Sverige som funderade på hur skall vi markera jubileet, hur skall Sverige visa sin beundran för sitt grannland?

Jubileumskommittén lyfte fram tre delar som skulle uppmärksammas: Finlands 100 år av självständighet, nutiden och framtiden. Den samlade parollen för jubileet var Tillsammans, syftande på firandet i Finland.

Av förklarliga skäl var 100-årsjubileet något som också diskuterades i Kulturfonden för Sverige och Finland. Fonden tillkom 1960 genom en mellanstatlig överenskommelse mellan ländernas regeringar och de utser fondens styrelse. Men fonden verkar som en fristående aktör, med ett utskott i respektive land, och bedriver sin verksamhet på avkastningen av sitt fondkapital. Diskussionerna skedde av förklarliga skäl under visst hemlig-

hetsmakeri i det svenska utskottet. En gåva skall ju helst vara en överraskning.

Få länder är så närstående med varandra som Sverige och Finland. Länderna har en gemensam historia som omfattar mer än 600 år, vilket är betydligt längre än vad exempelvis Skåne har varit en del av Sverige. Vidare bor det uppskattningsvis mer än 700 000 personer i Sverige som i första, andra eller tredje generation har en anknytning till Finland. Slutsatsen var därmed att 100-årgåvan var viktigare än någon annan svensk officiell jubileumsgåva. Den skulle skärskådas såväl i Finland som i Sverige.

Men vad skulle Sverige ge till sin närstående granne? Hur skulle Sverige finna en gåva som både var meningsfull och användbar; och som var lite överraskande? Det krävdes något extraordinärt.

En viktig del i diskussionerna var om gåvans omfattning och inriktning endast skulle

fokusera på Finland och självständigheten eller ha en karaktär av bilateral inriktning. Det vill säga något som var av betydelse för både Finland och Sverige; en gåva som visade på samhörigheten mellan länderna. Diskussionerna landade i att gåvan skulle ha en bilateral inriktning. Av naturliga skäl skulle fokuseringen vara på framtiden, och inte den månghundraåriga gemensamma tiden med Sverige. Nästa tanke var att ju mer gåvan var av intresse för både Sverige och Finland, desto större kunde den kanske också vara i sin om-

fattning. Detta som en naturlig idé med tanke på fondens karaktär.

Vid fondens svenska utskottsmöte i mars 2015 diskuterades tre framtidsteman: Skogen, Vatten (hav och sjöar) samt Valfärd (hälsoteknik). För att inte "slå in öppna dörrar" togs kontakt med utrikesdepartementet (UD) för att klargöra om de redan hade en tanke på gåva. Det hade de inte, men UD var tacksamma för om utskottet kunde utarbeta ett förslag.

När jubileumsåret framskred fick temat Tillsammans en allt djupare och bredare innebörd, och Finlands 100-årsorganisation började använda temat som en riktlinje i all sin verksamhet. Känslan av ökad samhörighet blev en oskiljaktig del av temat, och det antogs senare som hela jubileumsårets huvudmål.

Vad vore vår värld utan granar,
utan massaved, julgran och gravens ris.
Vad vore den utan det skydd som granen ger
och utan de skuggande sagor
som bara kan berättas av granar.
Vi uppsöker gläntornas ljus
och bor till en del i städer
där vi får för oss
att vi är oss själva.
Ändå är vi vad vi är
ett granskogsfolk
och med gran skall vi myllas.

Nobelpristagaren i litteratur Harry Martinson,
ur diktsamlingen Tuvor (1973).

SKOGEN FÖRENAR SVERIGE OCH FINLAND

Av de teman som diskuterades föll beslutet ganska snabbt på skogen. Den har sedan urminnes tider varit en del av den finska och den svenska folksjälens. Skogen har format båda våra länder, våra kulturer och vår gemenskap. Den är en resurs för jobb, hållbar tillväxt, byggande, rekreation, biologisk mångfald, klimatarbete och mycket mer. Skogen är sannolikt det som förenar våra länder mer än något annat. Med skogen står också länderna inför samma framtida utmaningar och möjligheter.

SVERIGE OCH FINLAND – EU:S STÖRSTA SKOGSNATIONER

Men att gåvan fick ett skogstema kan också sättas in i tidens agendor. Finland hade i februari 2015 antagit en ny nationell skogsstrategi med inriktning mot 2025. Sammankopplat till skogsstrategin fanns också en bioekonomistrategi. Den finländska regeringen framhöll i sitt regeringsprogram i maj 2015 att *"forsknings- och utvecklingsverksamheten inom skogsområdet skall påskyndas för att nya produkter ska uppstå"*. I Sverige påbörjades samtidigt ett arbete med att ta fram ett nationellt skogsprogram. Det inrättades ett särskilt programråd som inledde sitt arbete i februari 2015.

I förhållande till övriga länder i EU är Sverige och Finland helt dominerande som skogsnationer, vilket sätter ökad uppmärksamhet på länderna i ett europeiskt perspektiv. Även om EU inte har en gemensam skogspolitik, så utarbetas skogsstrategier inom unionen. Under våren 2015 antog Europaparlamentet ett program för en sådan strategi.

Sammantaget var skogsfrågorna i fokus när utskottet under 2015 började utforma det som skulle bli Sveriges officiella 100-årsgåva till Finland.

Samtidigt kunde konstateras att gemensamma satsningar på skogs- och skogsindustriell forskning var ett förhållandevis litet samarbetsområde mellan våra länders regeringar. Åtminstone med tanke på skogens betydelse för länderna, och EU:s intresse för skogsfrågor.

På den privata sidan, i skogsbolag och forskningsstiftelser, var skogsforskningen också i första hand styrd utifrån egna behov, men det förekom ett bilateralt innehåll och utbyte som i vissa sammanhang var påtagligt om än inte välkänt för utomstående.

Kartbildens Forest Map of Europe visar procentandelen skog av landytan i EU-länderna, undantaget Malta och inklusive Norge. Finland ligger etta med 73 % och Sverige tvåa med 70 %. På tredje plats kommer Slovenien (62 %). Ett alternativt sätt att mäta skogens omfattning är skogsareal per miljoner hektar. Även då ligger Finland och Sverige främst, men i omvänd ordning – Sverige (28,6 milj. ha) och Finland (22,1 milj. ha) medan Spanien kommer på tredje plats (18,1 milj. ha). Kartan är producerad av Europeiska skogsinstitutet EFI och siffrorna sammanställda av skogsforum.se.

INRIKTNING MOT FÖRDJUPAD BILATERAL SKOGSFORSKNING

Utskottet inlämnade i juli 2015 ett förslag till Regeringskansliet att Sveriges officiella gåva till Finland skulle lyfta fram skogens värden för våra länder. Förslaget fick en inriktning mot ett fördjupat bilateralt samarbete inom skoglig och skogsindustriell forskning. Gåvan kunde lämpligen omfatta tolv tvååriga postdoktjänster.

Det var verkställande ledamoten Göran Sandberg i Wallenbergstiftelserna, tidigare rektor för Umeå universitet, som föreslog att gåvan borde fokusera på postdoktjänster och att de

skulle delas mellan länderna. Dels för att markera hur viktigt det är att våra länder satsar på forskning och samverkan, dels för att nå yngre forskare som är i början av sin forskarkarriär.

För att få en tyngd i satsningen krävdes ett visst antal forskartjänster, därav antalet tolv postdoktjänster. Det var inte mer genomtänkt än så. Det kunde ha varit fler, men det skulle helst inte vara färre. I slutänden var det en ekonomisk fråga.

Postdoktor

En postdoktor, eller postdok (postdoktoral, av engelskans postdoc, postdoctoral) är en tidsbegränsad forskningstjänst eller forskningsstipendium, ofta i utlandet, efter disputationen och är till för att de nydisputerade forskaren ska ha möjlighet att bygga en egen forskningsprofil.

Periodens längd varierar, men syftet är att skapa ett oberoende gentemot förutvarande doktorandhandledaren.

Källa: Wikipedia

TILLSAMMANS

Eftersom den officiella parollen för jubileumsåret var *tillsammans* ansåg utskottet att det var en styrka om gåvan inkluderade båda länderna, att den skulle bli bättre och mera värdefull, om Sverige och Finland använde den tillsammans. Stärkta av parollen var det också en ambition att finansieringen skulle ske tillsammans mellan statliga och privata aktörer. För att på så vis markera att det var hela Sveriges gåva – inte bara regeringens.

Förslaget berörde flera politikerområden och sändes till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht, utbildnings- och forskningsminister Helene Hellmark Knutsson och Kristina Persson i egenskap av framtidsminister och ansvarig minister för nordiskt samarbete. Under hösten 2015 utkristalliserades att det var näringsdepartementet och den avdelning som ansvarade för skogspolitiken, det vill säga landsbygdsministerns ansvarsområde, som blev kontaktpunkten i Regeringskansliet. Eftersom forskningsrådet Formas också till vissa delar låg under landsbygdsministerns

ansvarsområde, så blev de senare involverade i gåvan.

Förslaget på tolv tvååriga postdoktjänster uppskattades kosta två miljoner kronor/tjänst, det vill säga totalt 24 miljoner kronor. Upplägget var att satsningen skulle genomföras i ett samarbete mellan universitet i Sverige och Finland, och forskarna skulle vistas minst ett år i det andra landet. Finansieringen skulle ske gemensamt – med hälften från statlig sida och hälften från privat sida i Sverige. Härtill behövdes två miljoner kronor till att bland annat administrera och informera om tjänsterna. Alltså totalt 26 miljoner kronor.

Under slutet av 2015 och inledningen av 2016 förekom kontakter med näringsdepartementet och avdelningen för skogspolitik. Kontakter som fortlöpte under 2016 och 2017. Det var bland annat med departementsrådet Helene Holstein, statssekreterare Elisabeth Backteman, politiskt sakkunnig Claes Nordmark och fil. dr Marcus Öhman, samt inte minst med

landsbygdsminister Sven-Erik Bucht som var en betydelsefull drivkraft.

Ett arbete påbörjades med att identifiera privata medfinansiärer. Upplägget blev att i första hand kontakta forskningsstiftelser och inte börja med en insamling av medel från svenska skogsbolag. Inledande kontakter togs under våren 2016 med Peter Wallenberg Jr och Göran Sandberg på Wallenbergstiftelserna, Carl och Margaretha Kempe på Kempestiftelserna, Torgny Persson på Skogsindustriens forskningsstiftelse samt Carl-Anders Helander på Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Alla visade ett stort intresse för upplägget och de olika stiftelserna var beredda att finansiera halva gåvan om regeringen tog den andra delen.

Nya kontakter togs därefter med näringsdepartementet som deklarerade i februari 2016 att de ställde sig bakom upplägget. Därmed blev det en samfinansiering med 13 miljoner kronor från de privata stiftelserna och 13 miljoner kronor från regeringen.

Kontakter togs samtidigt med riksmarskalk Svante Lindqvist som efter förfrågan meddelade att Kungen var positiv till att överlämna gåvan om regeringen så önskade.

OLIKA INTRESSEN FÖRENAS

I september 2016 avhölls ett möte på Tessinska palatset i Stockholm där de presumtiva finansierarna träffades, såväl statliga som privata. De senare hade olika villkor utifrån sina stiftelseförordnanden som behövde beaktas. Exempelvis finansierade någon av Wallenbergs stiftelser endast grundforskning och Skogsindustrierna var primärt intresserade av industriell skogsforskning. Kempestiftelserna hade för sin bidragsverksamhet föreskrifter om att forsknings-tjänsterna måste ha anknytning till norrländska universitet. Den samlade bedömningen var dock att de olika finansierarnas villkor kunde tillgodoses inom projektet.

Under hösten 2016 skedde enskilda möten med finansierarna och ansökningar till stiftelserna. Upplägget blev att kostnaden på 26 miljoner kronor fördelades mellan dels regeringen, genom 13 miljoner kronor från forskningsrådet Formas, dels Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse, Skogsindustriens forskningsstiftelse, Kempestiftelserna och KSLA med tillsammans 13 miljoner kronor.

Ovan från vänster: Göran Sandberg och Peter Wallenberg Jr. (Marianne och Marcus Wallenbergs stiftelse) samt Carl och Margaretha Kempe (Kempestiftelserna)

Ovan från vänster: Sven-Erik Bucht (landsbygdsminister), Torgny Persson (Skogsindustriernas forskningsstiftelse), Carl-Anders Helander (KSLA) och Ingrid Petterson (Formas).

Gåvokommittén fastslog följande upplägg för 100-årgåvan Tandem Forest Values:

Den utgörs av tolv tvååriga postdoktjänster, där universitet eller forskningsinstitut i Finland och Sverige tillsammans formulerar forskningsansökningar och engagerar lämpliga disputerade forskare för projektet. Projekten ska bygga på, eller leda till, ett aktivt samarbete mellan två universitet och institut, ett i vardera landet. Projekten ska hålla högsta vetenskapliga kvalitet och på kort eller lång sikt vara till nytta för en hållbar användning av skogen som resurs och en fortsatt utveckling av bioekonomin.

EN GÅVOKOMMITTÉ ETABLERAS

För det fortsatta arbetet fram till att gåvan skulle överlämnas inrättades en gåvokommitté med karaktären av en styrgrupp. Den började sitt arbete i november 2016 och inför mötet meddelade näringsdepartementet att satsningen på tolv postdoktjänster blev en av Sveriges två officiella 100-årgåvor till Finland.

Kommittén bestod av Torgny Persson (Skogsindustrierna), Karin Perhans (Formas), Carl-Anders Helander (KSLA), Marcus Öhman (näringsdepartementet), Göran Sandberg (Wallenbergstiftelserna), Carl Kempe (Kempe-stiftelserna), Mats Wallenius och Chris Heister (Kulturfonden för Sverige och Finland). Till kommitténs ordförande utsågs Chris Heister och till gruppen adjungerades Thomas Lundmark (KSLA) och Markku Rummukainen (Formas).

Kommittén utarbetade förslag på utlysningstexter och bedömningskriterier samt utpekade lämpliga experter till bedömningsgrupper. Vidare arbetade kommittén med ett förslag på uppstartsseminarium hösten 2017. Syftet var att ha färdiga förslag och planer att utgå ifrån när gåvan väl offentliggjordes av regeringen.

UD offentliggjorde gåvan den 16 mars 2017 och därefter kunde underhandskontakter tas med Finland kring de förslag som gåvokommittén hade utarbetat. Finland erbjöds samtidigt att utse representanter till kommittén.

KUNGL. SKOGS- OCH LANTBRUKS- AKADEMIEN BLEV NAVET

Administrationen av gåvan placerades i KSLA, vars uppgift är *att med stöd av vetenskap och praktisk erfarenhet till samhällets gagn främja jordbruk och skogsbruk*. Akademien instiftades 1811 och installerades 1813. Dess beskyddare är kung Carl XVI Gustaf.

Med KSLA kunde arbetet med Tandem Forest Values placeras i en befintlig och relevant organisation. Att akademien är en självständig institution passade också bra med tanke på gåvans olika finansörer. Det blev en smidig och effektiv lösning, vilket även framhålls i den utvärdering som konsultföretaget Analys Mason gjorde kring satsningens genomförande. Ett utdrag ur utvärderingen presenteras längre fram.

NAMNET TANDEM FOREST VALUES

Satsningen fick namnet Tandem Forest Values. Förklaringen är att Kulturfonden vid den tidpunkten hade ett projektkontor i Sverige som kallades för Tandem, där tandem syftade på ordets egentliga innebörd: *En helhet av två samverkande enheter som arbetar tillsammans mot ett gemensamt mål*. För gåvan blev det ett naturligt begrepp för samarbete, att göra något tillsammans. De två orden Forest Values står helt enkelt för Skogens Värde/Metsän Arvot. Det blev på engelska för att underlätta kommunikationen i båda länderna. Projektkontoret Tandem tillkom från början som en uppföljning på Märkesåret 1809 och de projekt som inte hade hunnit avslutas 2009. Projektkontorets koordinatör, Jessica Melin Hirschfeldt, var också behjälplig i arbetet med gåvan.

De två flaggbollarna i Tandem Forest Values logotyp formgavs ursprungligen av Peter Jidesten för Märkesåret 1809.

Märkesåret 1809 var ett regeringsprojekt som 2009 markerade 200-årsminnet av händelserna 1809, då Sverige och Finland gick skilda vägar efter sex århundraden som ett och samma rike.

KUNG CARL XVI GUSTAF ÖVERLÄMNAR GÅVAN

Två år efter att gåvoförslaget lämnats in på Regeringskansliet överlämnade kung Carl XVI Gustaf gåvan Tandem Forest Values till president Sauli Niinistö. Det skedde den 1 juni 2017 på Hanaholmen, kulturcentret för Sverige och Finland (se nästa uppslag).

**”SATSNINGEN HAR FÅTT NAMNET
TANDEM FOREST VALUES. DET SYFTAR PÅ
ATT SVERIGE OCH FINLAND TILLSAMMANS
SÄTTER FOKUS PÅ SKOGENS
VÄRDE. SKOGENS FRAMTID ÄR
VÅRA LÄNDERS FRAMTID!”**

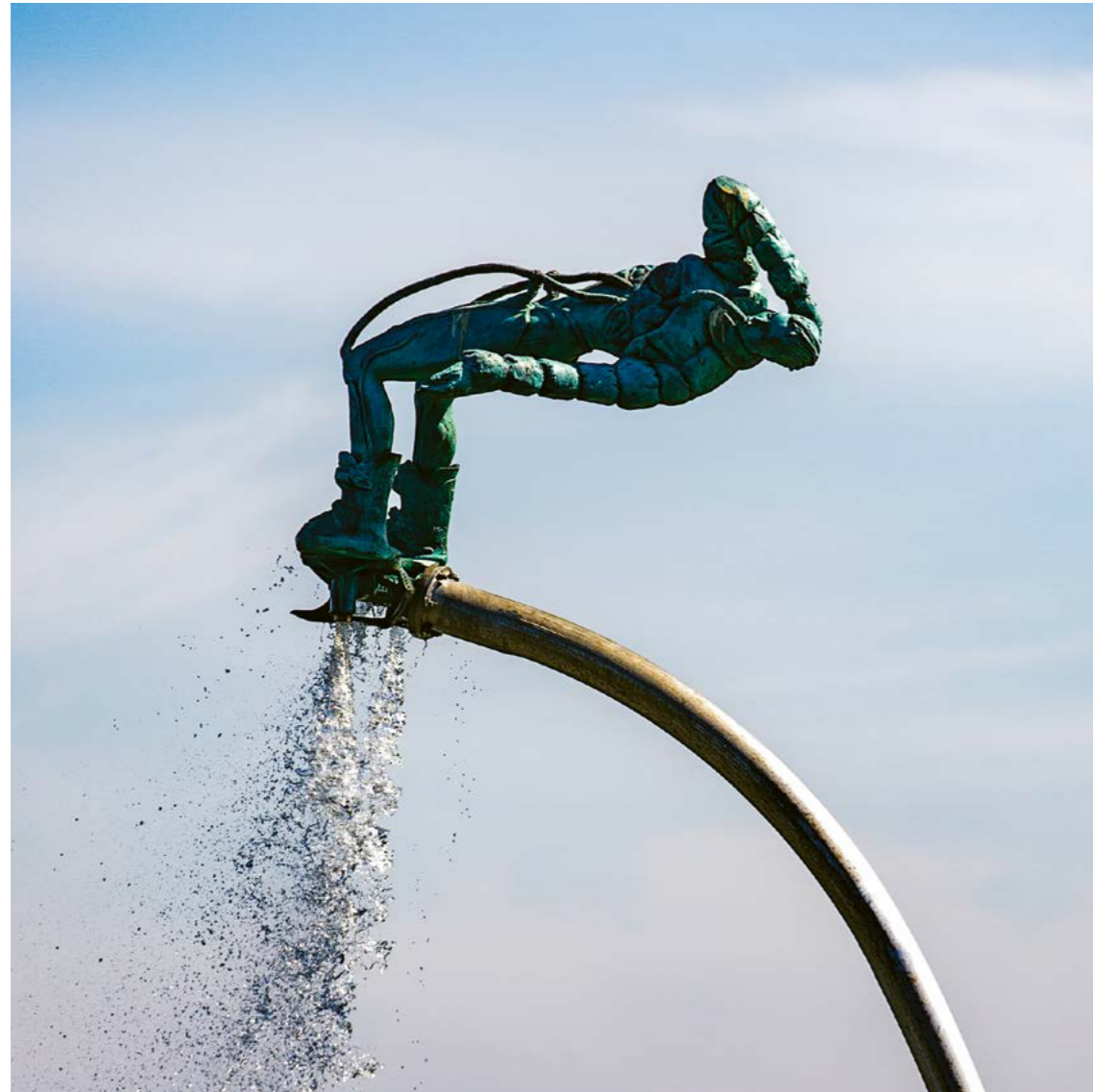
Utdrag ur kung Carl XVI Gustafs tal
den 1 juni 2017 på Hanaholmen

HANA HOLMEN

Hanaholmen ligger i Esbo kommun, ca 6 km utanför Helsingfors. Anläggningen omfattar hotell- och konferensverksamhet, restaurang samt ett galleri och en konstpark. Det är ett kultur- och samarbetscentrum för Sverige och Finland som bedriver en omfattande programverksamhet. Centret invigdes 1975 som en gengåva av finländska staten för Sveriges efterskänkande av skulder från krigstiden på 1940-talet. Byggnaden ritades av Veikko Malmio och återinvigdes efter en reovering 2017. Huvudman för Hanaholmen är Kulturfonden för Sverige och Finland.

Konstverket Free Fall av Anna Uddenberg

YTTERLIGARE EN GÅVA

Förutom gåvan med tolv postdoktjänster överlämnade Kungen också regeringens egen gåva i form av ett permanent konstverk som skulle placeras vid Hanaholmen. Konstverket har titeln Free Fall och är en frihetsgudinna i brons installerad fyra meter upp i luften med en sprutande fontän. Den är gjord av konstnären Anna Uddenberg och invigdes senare av Finlands och Sveriges statsministrar Juha Sipilä och Stefan Löfven den 31 oktober 2017. Kurator för konstverket var Peter Hagdahl på Statens konstråd i Sverige.

I mitten konstnären Anna Uddenberg tillsammans med ländernas statsministrar. Till vänster Juha Sipilä och till höger Sveriges statsminister Stefan Löfven på Hanaholmen den 31 oktober 2017 i samband med invigningen av konstverket Free Fall.

EN NY GÅVOKOMMITTÉ

Den 1 juni 2017, samma dag som Kungen överlämnade Tandem Forest Values, avhöll den nya gåvokommittén sitt första möte på Hanaholmen. Nu var den bilateralt sammansatt med både gåvogivare och gåvomottagare, det vill säga med såväl finska som svenska ledamöter. Några av de tidigare svenska ledamöterna lämnade sina poster och in kom ledamöter som Jord- och skogsbruksministeriet i Finland hade utsett.

Kommittén på Hanaholmen vid sitt första arbetsmöte den 1 juni 2017. Rakt fram kommitténs ordförande Chris Heister, höger i bild Carl Kempe och Liisa Saarenmaa.

Till vänster i bild om Chris Heister sitter Niklas von Weymarn, Carl-Anders Helande och Karin Perhans. Med ryggen mot kameran, Anders Portin.

Kommittén fick följande sammansättning och var i princip intakt fram till sista mötet under våren 2022.

FRÅN SVERIGE **Chris Heister**, ordförande, Kulturfonden för Sverige och Finland
Carl Kempe, Kempestiftelserna (Carl ersattes senare av **Alice Kempe**)
Karin Perhans, forskningsrådet Formas avdelning för Areella näringar

FRÅN FINLAND **Anders Portin**, justitieministeriets enhet för nordiskt samarbete
Liisa Saarenmaa, jord- och skogsbruksministeriet
Niklas von Weymarn, innovationsföretaget Metsä Spring

Senare tillkom Ulrika Jakobsson, Finlands Akademis forskningsråd för naturvetenskap och teknik. Adjungerade som sekreterare och koordinatörer för kommittén och Tandem Forest Values blev Eva Pettersson, KSLA, som under hösten ersatte Carl-Anders Helander, samt Mats Wallenius, fondens utskott i Sverige.

De finska ledamöterna ansåg att förslagen från den tidigare gåvokommittén var bra och kunde med fördel vara utgångspunkten för det fortsatta arbetet. Den nytillträdde kommittén enades om att Tandem Forest Values skulle ha följande syfte: Att varaktigt stärka och utveckla bilateral forskningssamverkan mellan Finland och Sverige inom det skogliga och skogsindustriella området. Vidare fastslogs att kommitténs uppdrag skulle vara att löpande följa satsningens genomförande och säkerställa att syftet uppnåddes.

För bedömningsarbetet av ansökningar om postdoktjänsterna tillsattes särskilda beredningsgrupper med vetenskapliga experter, både nationella och internationella. Deras uppdrag var att framlägga förslag till KSLA:s presidium som fattade de slutgiltiga besluten. Presidiet bestod vid denna tid av preses Lisa Sennerby Forsse och vice preses Björn Sundell, samt Eva Pettersson, akademiens sekreterare. Från KSLA:s kansli var även Eva Ronquist och Birgitta Naumburg involverade i arbetet med Tandem Forest Values. Upplägget med kommittén, bedömningsgrupperna och KSLA blev en enkel och fullt fungerande organisering av gåvan.

Kung Carl XVI Gustaf öppnade seminariet den 26 oktober 2017

STARTSSEMINARIUM I OKTOBER 2017

Den 26 oktober 2017 avhölls ett startseminarium på KSLA med ekonomiskt bidrag från Stiftelsen Carl-Fredrik von Horns fond.

Det skedde i närvaro av bland annat Kungen och ländernas statsråd med ansvar för skogsfrågorna, Sven-Erik Bucht och Jari Leppä. Härtill medverkade bland andra Tuula Teeri, tillträdande VD för Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien och Esko Aho, Finlands tidigare statsminister och strategisk rådgivare åt European Forest Institute. Moderator var Maria Wetterstrand, tidigare språkrör för Miljöpartiet och med ett starkt engagemang för svensk-finskt samarbete.

Seminariet samlade ett drygt 80-tal svenska och finska deltagare från universitet, institutioner och företag med koppling till skogsfrågor och forskning. Syftet var att förankra upplägget kring genomförandet av Tandem Forest Values och att marknadsföra kommande utlysning.

Tuula Teeri har bland annat varit prorektor vid Kungliga Tekniska högskolan i Stockholm och rektor för Aalto-universitet utanför Helsingfors innan hon blev VD för Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien.

H.M. KONUNGENS TAL VID SEMINARIET ”SVERIGE OCH FINLAND TILLSAMMANS KRING SKOGENS FRAMTIDA VÄRDE”

KUNGLIGA SKOGS- OCH LANTBRUKSAKADEMIEN,
TORSDAGEN DEN 26 OKTOBER 2017

Statsrådet Leppä,
Statsrådet Bucht,
Excellenser,
Mina damer och herrar.

Skog täcker stora delar av både Finland och Sverige.
Den har varit ett fundament för utveckling och välbefinnande i båda våra länder.
Och den har präglat oss som nation och som folk.

Därför föll det sig naturligt att en av Sveriges gåvor i samband med Finlands
100-årsjubileum skulle ha skogen och skogsnäringen som tema. Och, ja, vad ger
man en hundraåring som har allt, om inte en rejäl framtidssatsning?

Den så kallade bioekonomin, som bygger på förnybara råvaror,
är en allt viktigare del av både det finska och det svenska näringslivet.

Vi använder skogen på fler sätt än tidigare, dess råvaror ger oss nya produkter,
och den spelar en avgörande roll för en grön omställning.

Skogen ger samtidigt också rum för biologisk mångfald och bidrar till att
motverka klimatförändringar.

Kort sagt, det finns stora förväntningar på vad skogen ska leverera.
Och det finns ibland olika uppfattningar om vad
som är rätt väg framåt.

Detta ställer oss inför avvägningar som är i
högsta grad komplexa.

Därför är behovet av kunskapsutveckling stort. Vi behöver förstå hur vi kan förvalta
vårt gröna guld på klokast möjliga sätt, för en utveckling som är långsiktigt hållbar.

Temat för Finlands 100-årsjubileum är Tillsammans. Det har vi i Sverige tagit fasta
på. Sveriges gåva till Finland är en bilateral satsning på skogsrelaterad forskning: tolv
stycken tvååriga forskartjänster där forskarna får vistas ett år i vardera landet.

Satsningen har namnet Tandem Forest Values. Det syftar på att Sverige
och Finland i tandem, tillsammans i ett par, sätter fokus på skogens alla värden.
Gåvan är ett uttryck för partnerskap med blicken riktad mot framtiden,
mot de kommande 100 åren.

Skogen ligger mig mycket varmt om hjärtat. Det gläder mig att Finland och
Sverige kommer arbeta tillsammans på detta område som är så viktigt för oss. Det blir
ytterligare ett uttryck för våra länders nära gemenskap – som jag hoppas att dagens
seminarium ska bidra till att stärka.

Precis som Östersjön binder oss samman är skogen något
som vi har gemensamt. En mäktig bro mellan våra två länder.

Så låt oss använda denna bro för att mötas.

Låt oss förena våra krafter, och tillsammans verka för en
positiv och hållbar utveckling i båda våra länder.

*Kung Carl XVI Gustaf
den 26 oktober 2017*

UTLYSNING I DECEMBER PÅ 100-ÅRS DAGEN 2017

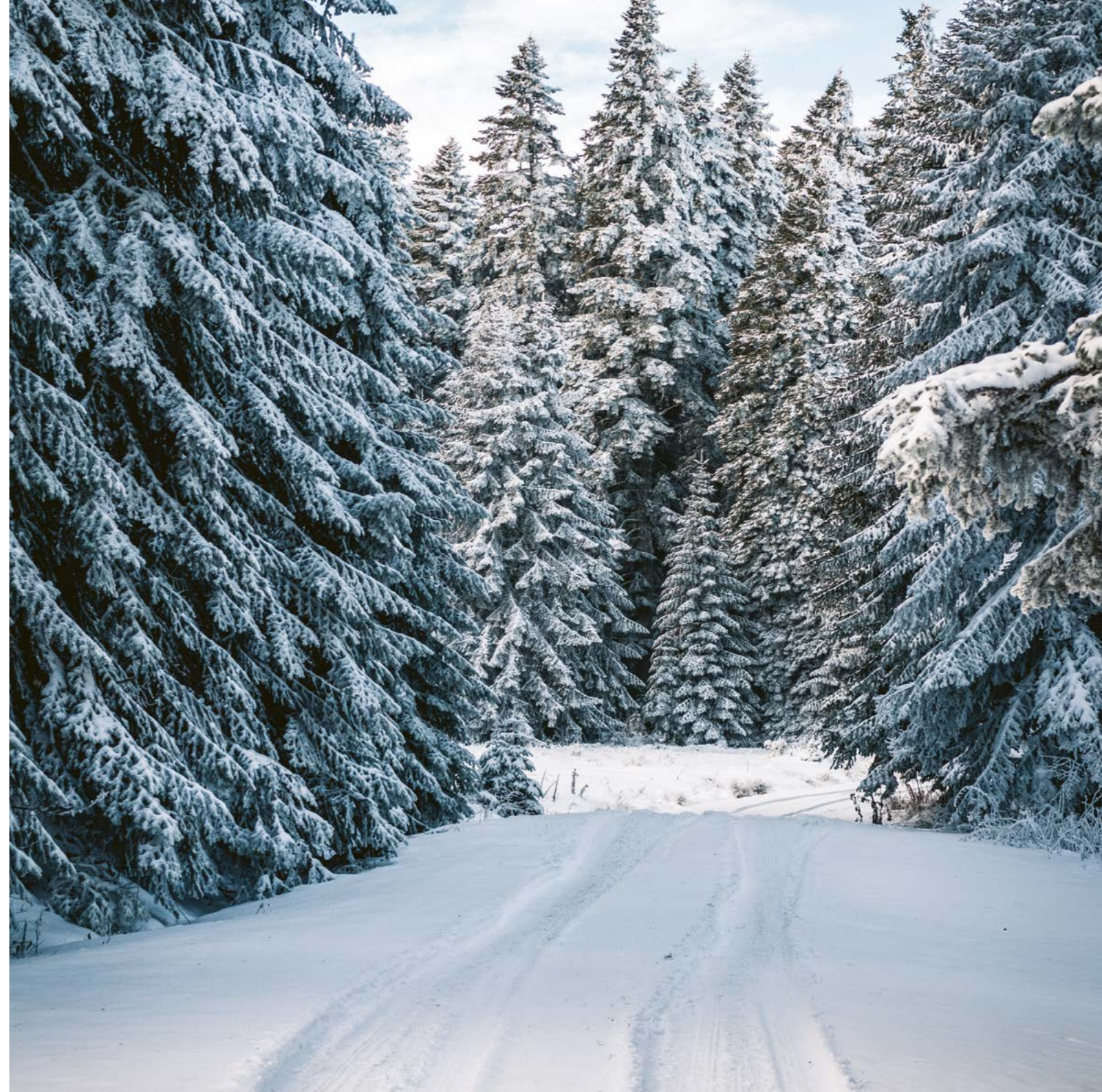
Satsningen utlystes på 100-årsdagen av Finlands självständighet den 6 december 2017. Utlysningen bestod av två temaområden: Hållbar skogsskötsel samt Nya produkter och processer.

I: Hållbar skogsskötsel:

Kunskap behövs från grundläggande och tillämpad forskning som kan bidra till nya skogsskötselmetoder som svarar mot såväl befintliga som nya behov och mål bland skogsägare och i samhället i övrigt. För att förstå skogens roll i klimatarbetet behövs även systemkunskap om hur det brukade boreala skogslandskapets bidrag kan öka ytterligare, och vilka effekterna blir av olika åtgärder i skog och samhälle.

II: Nya produkter och processer:

De svenska och finska skogarna har en stor potential att bidra till det bioekonomiska samhället, och biobaserade material, där produkter och processer är centrala för att nå uppsatta klimatmål. Därför behövs kunskap som kan stödja utvecklingen och genomslaget av såväl befintliga som nya hållbara produkter och produktionsprocesser. Även systemanalyser av hur skogsråvaran bör användas för att skapa största samhällsnytta behövs.

Jaana Husu-Kallio, kanslichef vid jord- och skogsbruksministeriet som inledde det andra seminariet.

NÄSTA SEMINARIUM I APRIL 2018

I mitten av mars 2018 startade det strategiska forskningsprogrammet BioInnovation ett samarbete med Business Finland och forskningsrådet Vinnova i Sverige. Det var en gemensam bilateral utlysning för att stödja en utveckling av nyckelteknologier för biobaserade produkter från skogsråvara. Utlysningen var enligt aktörerna en konkret effekt av Sveriges 100-årsgåva till Finland, det vill säga Tandem Forest Values.

Det andra seminariet, som avhölls den 17 – 18 april 2018, låg därmed helt rätt i tiden. Det skedde på Hanaholmen och hade som rubrik Finland and Sweden – Forest Friends Forever. Målgruppen var ungefär densamma som för uppstartseminariet i oktober året innan. Syftet med detta seminarium var bland annat att ge en lägesrapport kring gåvan gällande antalet inkomna ansökningar och den fortsatta processen. Vidare presenterades olika pågående skogsforskningsprojekt i Sverige och Finland. Vid detta seminarium deltog även ministrarna Sven-Erik Bucht och Jari

Leppä där de samtalande kring rubriken Finsk-svenskt samarbete i EU kring policyskapande frågor om skogspolitik.

I anslutning till seminariet presenterade ministrarna Sven-Erik Bucht och Jari Leppä också ett utökat samarbete inom bioekonomi. Möjligen var även det en sidoeffekt av 100-årsgåvan. En del i satsningen var ett fördjupat samarbete mellan det svenska forskningsinstitutet Rise och den finska motsvarigheten VTT (Teknologiska forskningscentralen). Syftet var att ta tillvara på bioråvara från skog genom bland annat digitalisering för bioprodukters spårbarhet och avancerade biodrivmedel.

GÅVAN VÄCKTE ETT STORT INTRESSE

Sista ansökningsdagen för postdoktjänsterna var den 30 mars 2018 och därefter under våren kunde bedömningsarbetet påbörjas. Det skedde i två expertgrupper, en för varje tema. Det inkom 72 ansökningar, vilket var fler än vad gåvokommittén hade hoppats på. Det var trots allt en ny satsning som på kort tid hade tillkommit. Enligt grupperna var det generellt en hög nivå på ansökningarna. Av de 16 föreslagna ansökningarna fastställde KSLA 12 som var det antal som det var avsatt medel till.

Ordförande för båda expertgrupperna var Annika Nordin, professor vid Sveriges Lantbruksuniversitet, SLU, i Umeå och vid den tiden chef för forskningsprogrammet Future Forests. Att det var en och samma ordförande för båda grupperna ansåg kommittén var en stor fördel rent samordningsmässigt.

Expertgrupperna tog ingen särskild hänsyn till att utfallet skulle ha en jämn bilateral fördelning, men det visade sig att det blev en

bra fördelning sett utifrån att det var en gåva till Finland, 2/3 hade ett finländskt universitet eller forskningsinstitut som huvudansökare, och det blev en bra geografisk spridning inom länderna. Vidare beviljades planenligt 1/3 för hållbar skogsskötsel och 2/3 för nya produkter och processer.

Under hösten 2018 arbetade de utsedda universiteten och instituten i Sverige och Finland med att tillsätta sina postdoktjänster. Det blev en intressant spännvidd från fusionsträ, genetiken i framtidens motståndskraftiga skogar i tider av klimatförändringar och olika sätt som skog kan användas i biomedicin.

Annika Nordin, ordförande för bedömningskommittéerna.

KRONPRINSESSAN VICTORIA ÖVERLÄMNAR DIPLOMEN

Den 28 januari 2019, på KSLA:s högtidssammankomst i Stadshuset i Stockholm, fick forskarna sina Tandem Forest Values -diplom av kronprinsessan Victoria. Det blev en högtidlig markering. Därmed var gåvan verkställd och gåvokommittén skulle kunna sätta punkt för Tandem Forest Values.

Akademiens preses Lisa Sennerby Forse håller tal i stadshuset i samband med att diplomerna utdelas till de tolv forskarna.

Leena Penttinen från Östra Finlands universitet var en av forskarna som mottog diplom av kronprinsessan Victoria. Diplomet är illustrerat av konstnären Gun Lövdahl.

UTSEDDA POST-DOKTORER FÖR TANDEM FOREST VALUES

Bilden tagen vid Stockholms stadshus den 28 januari 2019. Fr.v: **Åke Olson** (repr. **Ke Zhang**, SLU/Luke), **Wenyang Xu** (Aalto University/KTH), **Pasi Virtanen** (Åbo Akademi/Umeå University), **Leena Penttinen** (Aalto University/SLU), **Kirsi Mikkonen** (repr. **Danila Morais de Carvalho**, University of Helsinki/KTH), **Osmo Mattila** (SLU/University of Eastern Finland), **Haleh Hayatgheibi** (Luke/SLU), **Jaanika Edesi** (Luke/SLU) och **Yury Brusentsev** (Åbo Akademi/KTH). Tre mottagare kunde inte delta eller var ej representerade: **Rasoul Esmaeely Neisiany** (Luleå University /Oulu University), **Jesus Enrique Perea-Buceta** (University of Helsinki/KTH) och **Fuaad Panikaveetil Ahamedkutty** (Åbo Akademi/KTH).

SLU = Sveriges lantbruksuniversitet
Luke = Naturresursinstitutet, Helsingfors
KTH = Kungliga Tekniska högskolan, Stockholm

TANDEM FOREST VALUES II

Med det stora intresset – som i sin tur visade på ett behov – valde gåvokommittén att fortsätta sitt arbete. Detta tack vare att man från finsk sida ville vara med och finansiera halva kostnaden i en ny omgång. Därmed var det inte längre en ensidig gåva och gåvokommittén döpte i all enkelhet om sig till att bara kallas Kommittén för Tandem Forest Values.

Under våren och sommaren 2019 allokerades ytterligare 40 miljoner kronor. Denna gång hälften från respektive land och fortsatt med både offentliga och privata medel. Finansierare för den andra omgången var Finlands Akademi, jord- och skogsbruksministeriet i Finland, miljöministeriet i Finland samt Formas, Kempestiftelserna och Wallenbergstiftelserna i Sverige.

Den andra omgången av Tandem Forest Values fick ett annat upplägg. Den blev inte inriktad mot postdoktjänster, utan gav understöd för att möjliggöra gemensamma skogsforskningsprojekt.

Det övergripande temat var skogsresurser, träbaserade värdekedjor och träbyggande. Fortsatt var inriktningen att satsa på projekt där yngre forskare var involverade.

Det inkom 45 ansökningar varav nio samarbetsprojekt beviljades. De flesta ansökningarna hade två eller tre konsortiepartners, 15 finska och 14 svenska universitet och forskningsinstitut deltog med ansökningar. De nio utsedda projekten presenterades på Finlands residens i Stockholm den 17 december 2019. Därmed hade det från 2017 till 2019 allokerats sammanlagt 64 miljoner kronor till bilateral forskning.

Att den andra omgången av Tandem Forest Values fick ett annat upplägg och inriktning blev också värdefullt för Analysis Masons utvärdering. Då kunde de ställa ett bilateralt samarbete kring postdoktjänster mot gemensamma forskningsprojekt.

Den 27 november 2019 avhölls på Hanaholmen det tredje TFV-seminariet med rubriken Skogen i Norden – en sammanflätad biologisk, kulturhistorisk och ekonomisk historia. I samband med seminariet höll professor emerita Eva Haettner Aurelius ett föredrag om skogen i litteraturen.

FORMAS

SUOMEN AKATEMIA
FINLANDS AKADEMI
ACADEMY OF FINLAND

YTTERLIGARE EN OMGÅNG - TANDEM FOREST VALUES III

De två första omgångarna visade på både ett behov och intresse för bilateral skogsforskning och ökade kontakter mellan universitet och forskningsinstitut i Sverige och Finland.

Under våren 2020 säkerställdes därmed en finansiering av en tredje omgång av Tandem Forest Values och den omfattade totalt 30 miljoner kronor. Finansiärer var Formas från Sverige, finska jord- och skogsbruksministeriet samt miljöministeriet och Finlands akademi.

Finansieringen blev jämnt fördelad mellan länderna, men den tog ett steg vidare till att endast bestå av offentliga medel för att få ett ökat statligt ansvar. Det var också kommitténs intention att satsningen skulle landa i ett samarbete mellan staterna. Dock fanns ett litet undantag genom att i den tredje omgången förekommer också ett mindre bidrag

från Walter Ahlströms stiftelse i Finland.

Vad gäller den första och andra omgången hade administrationen utförts av KSLA. I den tredje omgången förstärktes den bilaterala delen än mer genom att administrationen sköttes i samverkan mellan Finlands Akademi och Formas i Sverige. Under hösten 2020 och i början av våren 2021 diskuterade man hur det skulle genomföras. Det blev ett lyckat nystartat samarbete. En förannonsering gjordes före sommaren 2021, med utlysningsperiod från 1 oktober till 1 december.

Det blev en smidig lösning genom att Ulrika Jacobsson från Finlands Akademi och Karin Perhans från Formas, vilka båda ingick i kommittén, tog över stafettpippen från Eva Pettersson från KSLA.

DET TREDJE SEMINARIET I OKTOBER 2021 BLEV DIGITALT

Kommittén avhöll ett fjärde seminarium den 25 oktober 2021. Det var under den tid som Sverige och Finland var lamsugna av pandemin och det blev därmed ett digitalt seminarium. Rubriken var Successful Forest Research in Cooperation between Finland and Sweden – Tandem Forest Values, what have we learned? Syftet var att presentera några av de tidigare forskningsprojekten som hade beviljats medel, redovisa konklusionerna i utvärderingen gjord av konsultföretaget Analysys Mason samt informera om utlysningen av Tandem Forest Values III.

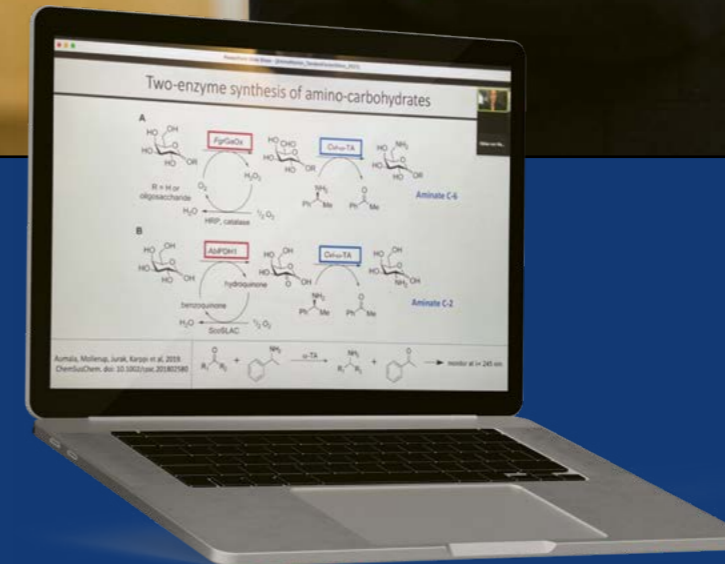
Seminariet öppnades av Finlands minister för nordiskt samarbete, Thomas Blomqvist. I sitt anförande framförde han bland annat:

”Sverige lyckades verkligen hitta den perfekta gåvan för Finlands hundraårsjubileum. Samarbetet mellan våra länder, liksom det nordiska samarbetet överlag, är mycket viktigt och Tandem Forest Values har redan stärkt detta samarbete och skapat möjligheter att stärka det ytterligare framöver”.

*Finlands minister för nordiskt samarbete
Thomas Blomqvist*

Maria Tunberg på konsultföretaget Analysys Mason, som presenterade utvärderingen i samband med webinariet.

Redovisning av ett av forskningsprojekten i samband med webinariet

TANDEM FOREST VALUES III SLUTBEHANDLAS

Under våren 2022 skedde beredning och bedömning av inkomna ansökningar. Utlysningen av den tredje omgången gällde även den forskningsprojekt, men blev något mer fokuserad jämfört med andra omgången. Forskningen skulle fokusera på möjligheter att maximera mervärdet i biobaserade träprodukter, och att stimulera nya potentiella värdekedjor. Forskningsprojekten skulle inkludera aspekter såsom design för giftfria materialflöden, marknadsaspekter, incitament och styrmedel för att öka användningen, eller implikationer på framtida råvarutillgång för en värdekedja.

I denna omgång var även syftet att stödja forskare i tidiga karriärer som konsortiumledare och därmed stärka och utveckla ett långsiktigt bilateralt forskningssamarbete mellan Finland och Sverige.

Till den tredje omgången inkom totalt 40 ansökningar till Formas och Finlands Akademi. Av dessa gallrades 23 ut för vidare diskussion och slutligen utsågs fyra samarbetsprojekt i mitten av juni 2022. Precis som i andra omgången bestod projekten av konsortiepartners i form av universitet och forskningsinstitut från de båda länderna. Sammanlagt blev det tolv partners, sex från Sverige och sex från Finland, som fördelades mellan de fyra projekten till en total summa på 30 miljoner kronor. De från Sverige utsågs av Formas och de från Finland utsågs av Finlands Akademi.

Till höger en översikt över utlysning, projekt-tid och slutrapportering för de tre omgångarna av Tandem Forest Values under åren 2018–2024.

AKTIVITET	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	
TFV I								
UTLYSNING								
PROJEKTTID								
SLUTRAPPORTERING								
TFV II								
UTLYSNING								
PROJEKTTID								
SLUTRAPPORTERING								
TFV III								
UTLYSNING								
PROJEKTTID								
SLUTRAPPORTERING								

KOMMITTÉN SÄTTER PUNKT MED ETT FEMTE SEMINARIUM VÅREN 2022

Med den tredje omgången ansåg kommittén att det var lämpligt att sätta punkt för deras arbete och att avveckla sig själva. Detta skedde under våren 2022 och med ett avslutande femte seminarium den 1 juni på Hanaholmen. Då hade det på dagen gått fem år sedan Kungen överlämnade Tandem Forest Values som Sveriges officiella 100-årsgåva till Finland. Seminariet modererades av Maria Wetterstrand som även medverkade på uppstartsseminariet fem år tidigare.

Det avslutande seminariet fokuserade på tre delar:

1. Vad har hänt? 2. Vad har vi lärt oss? 3. Hur går vi vidare?

Utifrån dessa tre frågor skedde bland annat samtal mellan kommitténs ledamöter Karin Perhans, Ulrika Jacobson Alice Kempe och Niklas von Weymarn. Samtalet fick, precis som under hela arbetet med Tandem Forest Values, olika perspektiv från statlig och privat forskningsfinansiering samt från skogsindustrin och innovationsinsatser. Men även erfarenheter från några forskare som deltagit i Tandem Forest Values redovisades vid seminariet.

”Det behövs en ständig utveckling av vår kunskap. Sverige och Finland är EU:s två största skogsnationer, så var skall den nya kunskapsbasen skapas, nya lösningar och idéer hittas? Naturligtvis måste det vara till stor del i våra två länder.”

Utdrag ur Maria Wetterstrands öppningsanförande som modererade avslutningsseminariet

Från vänster Ulrika Jacobsson, Alice Kempe, Karin Perhans och Niklas von Weymarn i samtal på avslutningsseminariet på Hanaholmen 1 juni 2022.

FONDENS MEDALJ TILL LIISA SAARENMAA

I samband med avslutningsseminariet den 1 juni 2022 på Hanaholmen tilldelades Liisa Saarenmaa (till vänster) Kulturfondens förtjänstmedalj. Medaljen är instiftad i samband med fondens 50 års jubileum år 2010. Den är framtagen i samråd med Sveriges statsheraldiker Henrik Klackenborg och den är utformad av Riksarkivets heraldiske konstnär Vladimir A Sagerlund.

Medaljen utdelas till personer som har gjort särskilda insatser för Kulturfonden för Sverige och Finland eller synnerliga förtjänster för samarbetet mellan Sverige och Finland.

Kära Liisa,

Under ett 20-tal år har du i olika roller arbetat vid jord- och skogsbruksministeriet i Finland. Fokus har varit statens skogsbruk och skogsforskning samt bioekonomifrågor med inhemska och utländska aktörer. Och du har varit med i kommittén för Tandem Forest Values. Ministeriet kunde inte ha utsett en bättre representant.

Du har varit en fantastisk resurs i vår kommitté, en brygga mellan kommittén och ministeriet. Alltid positiv, konstruktiv och engagerad. För alla dina betydelsefulla insatser som du har gjort i samarbetet mellan Sverige och Finland kring skogsfrågor och skogsforskning i allmänhet, och dina insatser i kommittén för Tandem Forest Values i synnerhet, har Kulturfonden för Sverige och Finland beslutat att utdela fondens förtjänstmedalj till dig.

Ett stort tack Liisa för alla dina insatser!

Utdrag ur Chris Heisters tal till
Liisa Saarenmaa när hon tilldelas
fondens förtjänstmedalj.

BUCHT OCH LEPPÄ ”KNÖT IHOP SÄCKEN”

Det sista seminariet avslutades med ett samtal mellan ”skogsministrarna” Sven-Erik Bucht och Jari Leppä, modererat av Maria Wetterstrand. En diskussion som ”knöt ihop säcken” då alla tre även deltog i startseminariet fem år tidigare. På seminariet i juni 2022 var dock Bucht och Leppä inte längre statsråd, vilket tillät ett öppenlystigt samtal om behovet av ett utökat svensk-finskt skogssamarbete, inte minst inom ramen för EU.

Från vänster Sven-Erik Bucht, Jari Leppä och Maria Wetterstrand som moderator

Maria Wetterstrand inledde med en fråga om skogens betydelse för Sverige och Finland.

Sven-Erik Bucht: På vägen hit flög jag från Kemi uppe i norra Finland. Det var klart väder och det enda man såg var skog, skog, skog. På den svenska sidan, på rutten Luleå–Stockholm, är det precis samma sak. Våra länder består av skog.

För att ge perspektiv på vad det betyder: hundratjugo år sedan var det svår missväxt i norra Sverige och vår landshövding skrev då till Stockholm för att be om hjälp. Svaret var tröstlöst: ”Vi har inget att ge.” Sverige var då ett av Europas fattigaste länder. Under följande sextio-sjuttio år steg vi fram till ett av världens rikaste, till stor del på grund av skogen. Så varje gång jag ser en timmerbil tänker jag för mig själv: där åker vår sjukvård, vår utbildning, vår barnomsorg, hela vår välfärd. Det är vad skogen betyder för oss.

Jari Leppä: Det är samma sak i Finland. Vi var också fattiga i ett globalt perspektiv, men på samtliga indikationer är det skogen som lyft oss, och det kommer den att göra i framtiden

också, både direkt och indirekt. Den mångfald av lösningar och produkter som skogen erbjuder vad gäller klimat, diversitet och hållbarhet såväl som skogens ekonomiska och sociala betydelser, är långt ifrån exploaterade ännu. För oss här i norr har skogen med allt att göra – den är inte antingen eller, utan både och.

Finland fick sin första skogslag redan 1886 – några år före Sverige – och ännu idag är våra länder föregångare, världsledande i forskningen och förståelsen av skog. Och vi ska satsa ännu mer, för skogen är lösningen på våra globala problem.

Maria Wetterstrand: Hur har debatten om skogen förändrats under senare år?

Jari Leppä: Vad och vem skogen finns till för är en viktig diskussion som tyvärr ofta i offentligheten polariseras till extrempositioner om bevarande kontra exploatering, vilket inte leder någon vart. Skogens betydelse är inte bara en: den är samtidigt ekonomisk, ekologisk, social och kulturell, och samtliga aspekter måste ligga i balans gentemot var-

Sven-Erik Bucht och Jari Leppä avslutar seminariet med att plantera ett träd på Hanaholmen

andra. Hållbarheten styr allt vi gör, men kanske borde vi bli bättre på att visa världen vad vi kan?

Sven-Erik Bucht: Också i Sverige har debatten varit polariserad. Vi måste finna varandra igen och förhålla oss gemensamt till EU, och som Jari säger bli bättre på att visa för världen vad vi gör och vad vi kan. Det är viktigt att Tyskland, Frankrike och de stora EU-länderna får en förståelse för det nordiska skogsbruket och vårt förhållande till skogen. Där ska Finland och Sverige tala med en tung gemensam röst. Vi är länder som måste ha ett uttag från skogen, det handlar om välfärd och mat på bordet. Men det ska göras smartare än förr, och där kommer forskningen in.

Jari Leppä: Vår gemensamma åsikt är att skogen räcker till alla. I Finland har vi över 600 000 enskilda skogsägare. Då alla fattar egna beslut ger det en varians i användningen. Vi kan inte heller bara låta den stå för då tar granen över, och det är inte mångfald – det är enfald. Forskningen ska lära oss förstå naturens mekanismer. Vi talar för mycket om bevarande och för lite om att aktivt ta hand om skogens hälsa. Det handlar till exempel om Tysklands insektsproblem eller Rysslands och Kanadas bränder. Vad ska växa var och

hur mår jordmånen, är frågor som måste fås med i skogsdebatten.

Maria Wetterstrand avslutade med frågan om Tandem Forest Values har infriat deras förväntningar.

Sven-Erik Bucht: Absolut, se bara på finansieringen som genererats ovanpå den ursprungliga gåvodonationen. Det är ett tydligt tecken på ett lyckat projekt, som ska se till att vi tillsammans är världsledande inom skogsforskningen också om tio, tjugo och trettio år.

Jari Leppä: Jag vill ännu en gång tacka Sverige för den alldeles ypperliga och omtänksamma gåvan, som nu går för tredje rundan med utmärkta resultat. Det måste fortsätta, och för det har vi arbetat fram en avsiktsförklaring.

Finalen på avslutningsseminariet blev att Sven-Erik Bucht och Jari Leppä gemensamt planterade ett träd på Hanaholmen. Därmed var gåvan och kommitténs arbete under fem år handgripligen och symboliskt avslutat.

UTVÄRDERINGEN AV ANALYSYS MASON

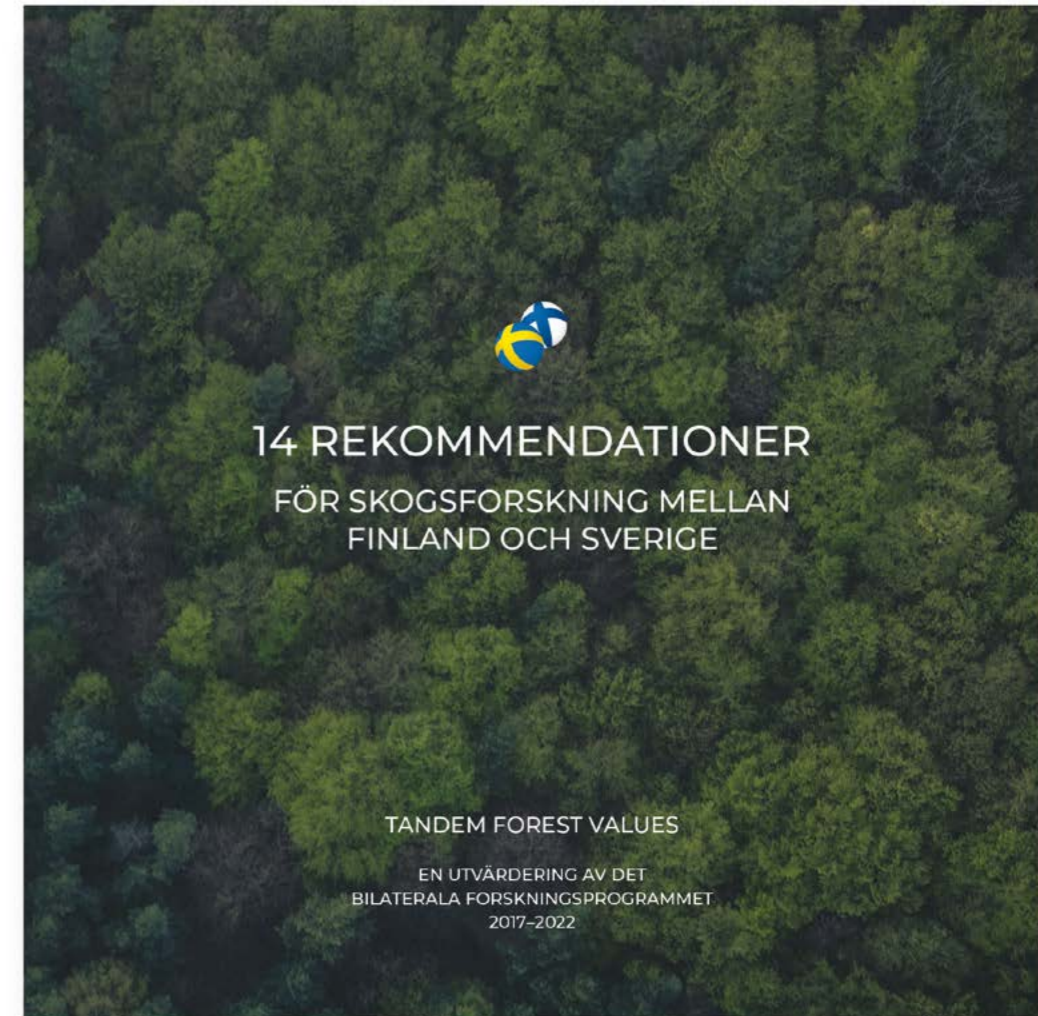
Konsultföretaget Analysys Mason, som tidigare bland annat har utfört uppdrag för Nordic Forest Research och Nordic Agri Research, fick i uppdrag i oktober 2020 att genomföra en extern utvärdering av Tandem Forest Values I och II.

Utvärderingen presenterades för kommittén i mars 2021 och senare under det digitala seminariet i oktober samma år. I utvärderingen framgick tydligt att samtliga respondenter var mycket nöjda. Analysys Masons övergripande bedömning var att satsningen levererar väl i förhållande till förväntade resultat och identifierad målbild.

Under våren 2022 diskuterade kommittén att det vore värdefullt att även utvärdera utlysningen av Tandem Forest Values III och med den göra en samlad utvärdering av satsningens tre omgångar från 2017 till 2022. Strax efter sommaren fick därmed Analysys Mason i uppdrag att göra den kompletterande utvärderingen och den avslutande dokumen-

tationen, vilken presenterades i november 2022. De två utvärderingarna finansierades av fondens svenska utskott och genomfördes av dr Maria Tunberg och konsult Lovisa Torfgård vid Analysys Masons kontor i Lund och Stockholm.

I utvärderingen framkommer att en satsning som Tandem Forest Values utgör ett viktigt komplement till andra större program, t.ex. på EU-nivå. Ett upplägg med endast två medverkande länder, såsom Sverige och Finland, skapar ett flexibelt, effektivt och obyråkratiskt samarbete. Till detta sammankopplat de stora likheter som särskilt gäller mellan de två länderna vad avser skogsfrågor. Det skapar tillsammans en god grund för samsyn i valet av forskningsfrågor, forskningsprocessen, samt tillämpningen av forskningsresultaten. En sammanfattning av utvärderingen redovisas längre fram.

*Utvärderingen finns utgiven 2023 i en särskild publikation som har titeln
14 Rekommendationer för skogsforskning mellan Sverige och Finland.
Utgivare är Kulturfonden för Sverige och Finland (ISBN 978-91-86824-23-5)*

AVSIKTSFÖRKLARING MELLAN SVERIGE OCH FINLAND

Efter överlämnandet av gåvan i juni 2017 fastslog kommittén på sitt första möte att Tandem Forest Values skulle ha följande syfte: *Att varaktigt stärka och utveckla bilateral forskningssamverkan mellan Finland och Sverige inom det skogliga och skogsindustriella området.* Med stöd av Analysys Masons konklusioner och rekommendationer ansåg kommittén det som motiverat att syftet skulle fortsätta att gälla efter att kommittén hade avvecklat sig.

Under våren 2022 utarbetades ett förslag på en mellanstatlig avsiktsförklaring, ett memorandum of understanding, i Tandem Forest Values anda och dess utgångspunkter. Någon motsvarande bilateral viljeyttring fanns inte mellan länderna gällande varken skogsarbete eller skogsforskning.

Däremot konstaterade kommittén att Finland hade samförståndsavtal med Kanada och med amerikanska delstaten Maine kring frågor om samarbete för att utveckla skogsbioekonomi, och inom dessa avtal bland annat öka forskningssamarbetet.

Enligt kommittén vore det naturligt att det fanns en avsiktsförklaring mellan Sverige och Finland. Dels på grund av att det gäller två grannländer med lång gemensam historia, dels att det är Europas två största skogsländer och att skogsfrågorna blir allt mer i fokus i EU:s kommande skogsstrategier. Det kan givetvis ställas frågor kring vilken verkan en icke förpliktigande avsiktsförklaring egentligen har, men kommittén ansåg att den kan utgöra en betydelsefull markering, den sänder en signal såväl bilateralt som i ett europeiskt sammanhang.

Efter ett antal möten och kontakter, bland annat med statssekreteraren Oskar Magnuson och departementssekreterare Jan Svensson på Näringsdepartementet, tecknades slutligen en avsiktsförklaring. Den var till stora delar det förslag som kommittén hade utarbetat och den undertecknades den 27 juni 2022 av Antti Kurvinen, Jord- och skogsbruksminister i Finland, och Anna-Caren Säterberg, Landsbygdsminister i Sverige.

I avsiktsförklaringen framgår bland annat följande: *Intentionen med denna avsiktsförklaring är att parterna vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest Values har medfört för länderna.* Det var en fin final för kommittén, ett betyg på att arbetet har varit betydelsefullt och väl utfört.

Avsiktsförklaringen bygger på de tre att-satserna enligt nedan. Efterföljande kommentarer är kommitténs motiv till respektive att-sats.

Att inom avsatta medel för skogsforskning i respektive land uppmantra ansvariga myndigheter, institut eller motsvarande att regelbundet göra gemensamma bilaterala utlysningar.

Detta skall läsas utifrån kommitténs förhoppning att en avsiktsförklaring kan vara en fungerande hävstång, att länderna tillsammans optimerar sina befintliga nationella medel inom skogsforskning. Något som kan vara särskilt viktigt i tider då ländernas statsbudgetar är allt mer begränsade, och då kravet på spetsforskning blir allt större.

Att vid utarbetande av nationella program som berör skogsforskning informera varandra och beakta om några insatser kan göras bilateralt för att få större effekt.

Under de fem år som kommittén har drivit Tandem Forest Values har det blivit allt mer uppenbart att skogen skall tillfredsställa allt fler samhällspolitiska behov. Detta gäller inte bara i Sverige och Finland, utan även i ett europeiskt perspektiv. Det kommer därmed i framtiden också utarbetas nya nationella skogsprogram i Sverige och Finland. Då är det både naturligt och nödvändigt med en bilateral samsyn.

Att när behov uppstår verka för att ömsesidigt lösa väsentliga problem som försvårar ett utökat skogsforskningsamarbete mellan universitet och institut i Finland och Sverige.

Det finns ibland en övertro på att det bilaterala och nordiska samarbetet har nedmonterat alla gränshinder för ett smidigt utbyte mellan länderna. Nordiska ministerrådets gränshindersråd är uttryck för att så inte gäller. I den utvärdering som kommittén beställde av Analys Mason framkommer att det finns vissa praktiska problem vid ett bilateralt utbyte med forskartjänster, det vill säga det som var upplägget med gåvans postdoktjänster. Att det kan allokeras medel till skogsforskningen är bra, men samtidigt måste praktiska problem för bilateralt utbyte identifieras och lösas. Avsiktsförklaringen finns i sin helhet som ett appendix till boken.

NÅGRA AVSLUTANDE KONKLUSIONER EFTER FEM ÅRS ARBETE

Gåvan som katalysator och skapare av värdefulla erfarenheter och kunskaper

Gåvans ursprungliga belopp på 24 miljoner kronor tillfördes ytterligare 70 miljoner kronor. Totalt allokterades 94 miljoner kronor genom satsningen under fem år. Det visade sig, som kommittén trodde, att det fanns ett stort intresse kring gemensam skogsforskning mellan länderna.

Med de extra medlen kunde tre utlysningar om forskningsmedel genomföras. Den första var gåvans tolv postdoktjänster och de två efterföljande har varit för samarbetsprojekt. Med tre utlysningar har det skapats värdefulla erfarenheter och kunskaper.

En extern utvärdering har genomförts på uppdrag av kommittén. Den visar att gåvan och dess intentioner har uppfyllt ambitionerna och att det finns stora fördelar med bilateral forskning inom skogsområdet. Detta som ett komplement till vidare internationella forskningsprogram.

Kommittén har genomfört fem seminarier under de fem åren för att förankra satsningen i relevanta miljöer och för att stimulera till andra bilaterala samarbeten inom skogsområdet. Något som också uppstod.

En succesiv utveckling av finansieringen i tre faser

I den första fasen var det ett samarbete mellan *endast* svenska privata och offentliga finansiärer. Det var en lärorik process att sammanföra de två parterna med sina olika formella arbetsätt och möjligheter. Denna fas bestod av postdoktjänster. KSLA fick rollen som en fristående administratör mellan de olika finansiärerna.

I den andra fasen blev det ett samarbete mellan *både* svenska och finska finansiärer, både statliga och privata. Denna fas bestod av forskningsprojekt.

I den tredje fasen var det ett samarbete med *endast* offentlig finansiering från båda län-

derna. Dock förekom i denna fas även ett mindre bidrag från en privat stiftelse. Denna fas hade samma upplägg som den andra fasen. Ett nytt administrativt samarbete utvecklades mellan forskningsrådet Formas i Sverige och Finlands akademi.

Dessa tre faser blev också den "master plan" som kommittén stakade ut under hand, att ländernas regeringar skulle ta över ansvaret för satsningen. För att säkerställa detta genomfördes på kommitténs initiativ en fristående utvärdering. Detta i syfte att få ett kvalificerat underlag för den sista insatsen; nämligen att Sverige och Finland borde ingå en avsiktsförklaring som skulle bygga vidare på intentionerna med Tandem Forest Values. Så skedde också till slut.

Det bilaterala är inte självklart, det behövs långsiktighet

Kommitténs lärdomar kan rent generellt sammanfattas i två delar:

Att bilateralt samarbete inte är en självklarhet, inte ens inom skogsområdet mellan Sverige och Finland.

Det bilaterala samarbetet behöver från och till få lite knuffar, eller kalla det för en politisk viljetrytning, och så behövs det pengar som smörjmedel för att komma igång och rulla på.

Att det krävs en långsiktighet för nya bilaterala satsningar. Först efter fem år har kommittén varit beredd att släppa taget.

Det kan konstateras att kommittén som "bilateral kreatör" och pådrivare har varit mycket viktig. Det vetenskapliga engagemanget, administreringen av utlysningar och bedömningar, har fungerat mycket bra. Målsättningen har varit en smidig och enkel administration.

Sammantaget har detta medfört att Tandem Forest Values blev en lyckad satsning.

SÅ TILL SIST

I vårt förord framhåller vi att ett framgångsrikt bilateralt samarbete bygger på att vi har tillit till varandra, och ser fördelarna med ett bilateralt samarbete. Helt enkelt att man känner varandra och har kunskap om varandras länder. I Tandem Forest Values har detta förekommit och varit av stor betydelse. Bilden från avslutningsseminariet med Bucht och Läppä på Hanaholmen den 1 juni 2022 är ett tydligt bevis på detta.

*Från vänster Sven-Erik Bucht, Jari Leppä
och Maria Wetterstrand*

An aerial photograph of a dense forest, showing a variety of tree species and shades of green. The canopy is thick and textured, with some darker patches indicating shadows or different tree types. The overall scene is a lush, natural landscape.

DEL 2

LÄRDOMAR FÖR
FORTSATT BILATERAL
SKOGSFORSKNING

UTVÄRDERINGEN AV TANDEM FOREST VALUES

Efterföljande avsnitt är ett utdrag ur den utvärdering som konsultföretaget Analysys Mason har gjort kring Tandem Forest Values genomförande. Den gäller för alla tre utlysningsomgångarna (2017 – 2022). Den tredje omgången slutredovisas 2024. Utvärderingen presenterades hösten 2022.

Utvärderingen av Tandem Forest Values har tre syften:

- 1) Undersöka värdet av fortsatt forskningssamarbete mellan Sverige och Finland inom skogsområdet
- 2) Ge råd kring utformningen av forskningssatsningar där målet är ett långsiktigt samarbete mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Sverige och Finland inom skogsområdet
- 3) Undersöka hur processen för utlysning, beslut, administration, och resultatuppföljning fungerar, vilka prioriteringar som gjorts i utlysningen och i beslutsförandet, samt hur väl ansökningarna som kom in matchade det fokus som efterfrågades

Utdraget fokuserar på resultaten av Tandem Forest Values genomförande och 14 rekommendationer för en fortsatt satsning.

Utvärderingen i sin helhet redovisar bland annat även deras utvärderingsmodell, metoderna för och genomförandet av datainsamlingen. Analysys Masons utvärdering heter 14 Rekommendationer för skogsforskning mellan Sverige och Finland. Den finns som tryckt publikation och i en digital version för läsning eller nedladdning. För närmare information kontakta Kulturfonden för Sverige och Finland.

TANDEM FOREST VALUES LEVERERAR VÄL I FÖRHÅLLANDE TILL FÖRVÄNTADE RESULTAT OCH IDENTIFIERAD MÅLBILD

Det framgår tydligt att samtliga respondenter är mycket nöjda med TFV I, II och III och utvärderarnas övergripande bedömning är att programmet levererar väl i förhållande till förväntade resultat och identifierad målbild.

Utvärderingen visar också på att det bilaterala upplägget har flera fördelar och att det finns ett stort värde i fortsatt forskningssamarbete mellan Sverige och Finland inom skogsområdet. Vad avser utformningen av kommande forskningssatsningar föreslår utvärderarna att bygga vidare på den goda grund som TFV I, II och III utgör och ta i beaktande de rekommendationer till utveckling av programmet som lagts fram.

De effekter som utvärderarna uppfattar att programmet avser skapa på sikt är svåra att mäta i dagsläget, dock gör utvärderarna bedömningen att de resultat som redan finns på plats tydligt indikerar att programmet stödjer önskan att stärka och utveckla bilaterala forskningssamarbeten på ett hållbart sätt.

Följande är några citat från intervjuerna som utvärderarna lyfter fram i sin rapport:

”Programmet har varit en dörröppnare”

”The grant tightened bilateral collaboration and created the feeling of belonging to the same research group”

”TFV is connecting Swedish and Finnish actors in ways that have not existed before”

”Jag är väldigt positiv till den snabbfotade och enkla processen”

”We would not have been able to plan similar project without the collaboration and funding. We need each others’ competencies and assets”

”This type of funding is needed and appreciated”

SAMMANFATTNING

Ett flertal lärdomar har gjorts vad avser utformningen av den här typen av forsknings-satsning. Dessa lärdomar ligger till grund för de 14 rekommendationer som läggs fram.

REKOMMENDATIONER FÖR KOMMANDE UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

1. Att verka för fortsatt bilateralt samarbete
2. Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neural part
3. Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet
4. Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets olika delar
5. Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper
6. Att fokusera på forskningsprojekt snarare än finansiering av enskilda postdoktjänster
7. Att etablera en tydlig kontaktyta mot skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
8. Att möjliggöra en förlängning av projekttiden
9. Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden
10. Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess
11. Att facilitera interaktionen inom programmet
12. Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'
13. Att aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet
14. Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

TANDEM FOREST VALUES I

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I
TANDEM FOREST VALUES I

Det inkom totalt 72 ansökningar till första rundan av Tandem Forest Values. Av de tolv som finansierades var åtta inom ämnet nya produkter och fyra inom hållbar skogsbruk.

Resultat från analys av programlogiken

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES I

- Av de totalt 72 ansökningar som kom in i utlysningen tillhörde 44 ämnet "New Products and Processes" och 28 "Sustainable Forest Management". Av de tolv som finansierades var åtta inom ämnet "New Products and Processes" och fyra inom "Sustainable Forest Management".
- Finansiärerna upplever att programmet har skapat en nära och bra dialog mellan statliga och privata finansiärer samt ett viktigt förtroende som är värdefullt framgent.
- Både nya och fördjupade samarbeten har uppkommit mellan svenska och finska universitet och forskningsinstitut. Majoriteten av dem som sökte finansiering tillsammans kände till varandra sedan innan men hade inte samarbetat tidigare. Finansieringen har lyfts fram som möjliggöraren till dessa samarbeten.
- Varaktiga forskningssamarbeten och möjligheter till fortsatta gemensamma projekt har skapats då nya ansökningar till framtida projekt redan har skickats in där en del även blivit tilldelade medel.

- Kompletterande kunskap, expertis och utrustning från olika universitet och forskningsinstitut uppges ha möjliggjort forskning som inte hade varit genomförbar utan samarbetet.
- Några stödmottagare lyfter fram att även om postdoktorn inte alltid stannar kvar vid universitetet efter sin tjänst så har handledarna vid de olika universiteten ofta fått en god kontakt och grund för fortsatta samarbeten.
- Flertalet artiklar kopplade till projekten har publicerats både under projektens gång och efter avslut.
- En stödmottagare har även meddelat att en gemensam patentansökan har skickats in.

”Vi har skrivit flera bidragsansökningar i både Finland och Sverige, en ansökan finansierad i Finland och ett industrifinansierat projekt i Sverige.”

Från en av stödmottagarna angående resultatet av
Tandem Forest Values I

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES I

En enkät skickades under oktober 2022 till stödmottagare från TFV I för att följa upp resultaten av deras forskningsprojekt. Enkäten skickades till 28 stödmottagare i TFV I och besvarades av 11.

Har du fortsatt kontakt och/eller samarbeten med dina forskningspartners?

”Vi publicerar fortfarande artiklar tillsammans, och en doktorand kommer att ta examen i oktober baserat på detta samarbete.”

”Vi har flera internationella projekt på gång där TFV-partners samarbetar.”

Har dina forskningsresultat, kontakter och/eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TFV relevans för din fortsatta forskning?

”Intressenterna uppskattade resultaten mycket. Jag tror också att resultaten var viktiga för att planera och få finansiering för ett nytt projekt som fortsätter det arbete som påbörjats med TFV-finansieringen.”

Har resultaten och/eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

“En av mina doktorander har fortsatt att använda en del av resultaten från samarbetet med Åbo Akademi.”

”Flera bidragsansökningar i både Sverige och Finland, en ansökan finansierad i Finland och ett industrifinansierat projekt i Sverige.”

TANDEM FOREST VALUES II

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I
TANDEM FOREST VALUES II

Träbyggande var ett av tre prioriterade teman i den andra ansökningsomgången av Tandem Forest Values. På bilden Helsingfors centralbibliotek Ode av ALA Architects.

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES II

- Det inkom 45 ansökningar i den andra utlysningen varav nio valdes ut och mottog finansiering.
- Nya kontakter har knutits mellan KSLA och de finska finansiärerna vilket anses mycket värdefullt. Det finns nu en etablerad kontakt inför kommande gränsöverskridande forskning.
- Finansieringen har möjliggjort samarbete mellan universitet och forskningsinstitut och att forskarna kunnat ta del av kunskap man inte tidigare haft tillgång till. Den kunskapen och expertisen upplevdes som avgörande för att kunna genomföra projekten.
- Diskussioner har påbörjats kring fortsatta samarbeten och projekt där flertalet nya gemensamma ansökningar skickats in.
- Programmet har gjort det möjligt för forskarna att få ett närmare samarbete med industrin. Både inansierare och stödmottagare menar att det finns ett stort värde i en tydlig koppling till industrin och andra samhällsaktörer.
- Flertalet artiklar kopplade till projekten har publicerats både under projektens gång och efter avslut.

En enkät skickades under oktober 2022 till stödmottagare från TFV II för att följa upp resultaten av deras forskningsprojekt. Enkäten skickades till 26 stödmottagare i TFV II och besvarades av tio.

“Vi har flera artiklar i topptidskrifter, som lockar till sig många citeringar. Projektet ledde till konkret och nära samarbete med SLU och Stora Enso.”

”Vi har definitivt fått nya kontakter och lärt oss mycket av varandra. Förhoppningsvis blir detta ett långsiktigt partnerskap.”

“Sammanlagt 4 publikationer och en PhD-avhandling under skrift. Ännu viktigare: en arbetsmetod för att förbereda lätta, mekaniska hållfasthetsmaterial.”

”Vi har två publikationer som kommer ut inom kort, en gemensam patentansökan och ett fortsatt forskningsarbete.”

Har du fortsatt kontakt och/eller samarbeten med dina forskningspartners?

”Gemensamma projekt-ansökningar hela tiden, gemensamt samarbete bortom projekt.”

”Vi planerar att tillsammans hålla ett miniseminarium.”

Har dina forskningsresultat, kontakter och/eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TFV relevans för din fortsatta forskning?

”Programmet öppnade en ny forskningslinje och aktuellt intresse.”

”Det har påverkat vår forskningsstrategi och inriktning där vi utvecklar våra metoder och hårdvara.”

Har resultaten och/eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

”Vi blev presenterade för partnernas andra nätverk, som vi nu samarbetar med.”

”Inte än men en ny ansökan är på gång.”

”...vi planerar att fortsätta vårt samarbete i framtida projekt inom den nuvarande TFV-gruppen.”

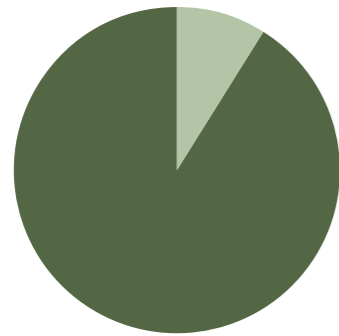
SAMMANSTÄLLNING
TANDEM FOREST
VALUES I OCH II

TECHNICAL
SPECIFICATIONS

SAMMANSTÄLLNING AV ENKÄTEN ANGÅENDE SVAR FRÅN STÖDMOTTAGARNA

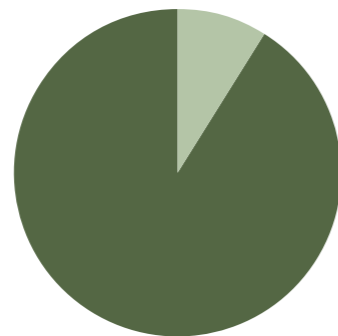
TANDEM FOREST VALUES I

Har du fortsatt kontakt och / eller samarbeten med dina forskningspartners?

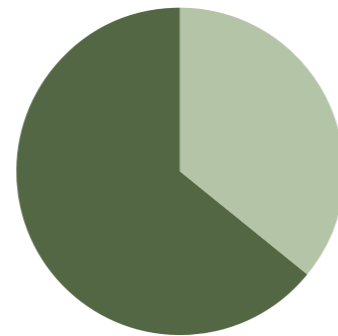
91% JA
9% NEJ

Har dina forskningsresultat, kontakter och / eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TVF relevans för din fortsatta forskning?

91% JA
9% NEJ

Har resultatet och / eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

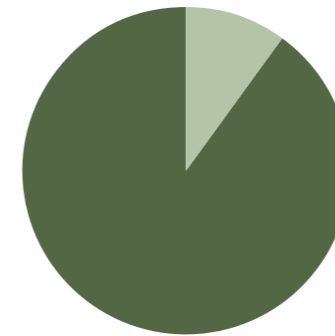

64% JA
36% NEJ

Tandem Forest Values III slutredovisas först hösten 2024 och resultaten är därmed inte med i utvärderingen.

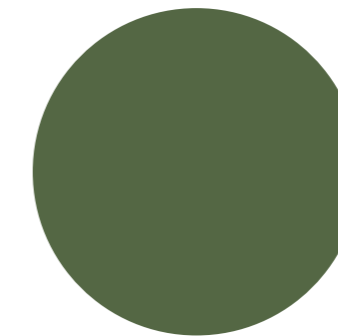
TANDEM FOREST VALUES II

Har du fortsatt kontakt och / eller samarbeten med dina forskningspartners?

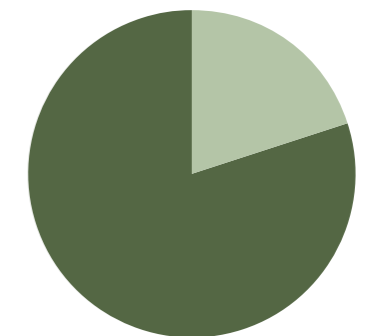
90% JA
10% NEJ

Har dina forskningsresultat, kontakter och / eller andra erfarenheter som möjliggjorts av TVF relevans för din fortsatta forskning?

100% JA
0% NEJ

Har resultatet och / eller samarbetena från ditt projekt möjliggjort andra forskningsprojekt?

80% JA
20% NEJ

TANDEM FOREST VALUES OCH UTMANINGAR FRAMÖVER – ERFARENHETER OCH REFLEKTIONER FRÅN STÖDMOTTAGARNA I TFV I OCH II

Stödmottagarna från TFV I och TFV II ombads i enkäten reflektera över vad det största värdet har varit med TFV för dem samt vilka eventuella utmaningar de ser framöver för fortsatta svensk-finska forskningssamarbeten inom skogsbruket.

Största värdet med Tandem Forest Values

- Finansiering till forskare tidigt i karriären som är i stort behov av stöd för att få de erfarenheter och kontakter som behövs för att etablera sig själva.
- Aktivt och ökat samarbete inte bara i teorin utan även i praktiken då man kunnat besöka varandras labb och jobba tillsammans.
- Känslan av att tillhöra en större forskargrupp med bredare kompetenser genom ett tätt samarbete.
- Tillgång till unik och framstående kompetens samt ett kompetensutbyte som innebär att respektive forskningsämne breddas. Detta kan i sin tur leda till nya idéer för framtida forskningsförslag.

Eventuella utmaningar som stödmottagarna ser

- Nationella finansieringsnedskärningar och finansiering av bilaterala forskningsprogram i svåra tider.
- Att yngre forskare har ett mindre nätverk och att övergången från mycket seniora forskare till yngre riskerar att leda till utmaningar i nätverkandet.
- Finansiering från flera olika finansiärer inom ett projekt vilket kan medföra osäkerheter kring finansieringslängd och skillnader i villkor från olika finansiärer.

TANDEM FOREST VALUES III

TANDEM FOREST VALUES OCH
UTMANINGAR FRAMÖVER
– ERFARENHETER OCH REFLEKTIONER
FRÅN STÖDMOTTAGARNA I TFV I OCH II

I den tredje omgången av Tandem Forest Values betonades hållbara värdekedjor och nya produkter. På bilden träbaserad plastgranulat som det finska företaget Woody framställer för förpackningsindustrin.

REFLEKTIONER KRING RESULTAT I TANDEM FOREST VALUES III

Uppnådda resultat:

- Det inkom 40 ansökningar i den tredje utlysningen varav fyra valdes ut och mottog finansiering.
- Nya kontakter har knutits mellan Formas, Finlands Akademi och de andra finska finansiärerna vilket anses mycket värdefullt. Det finns nu en etablerad kontakt inför kommande gränsöverskridande forskning.
- Finansieringen har möjliggjort samarbete mellan universitet och forskningsinstitut och att forskarna kunnat ta del av kunskap man inte tidigare haft tillgång till. Den här kunskapen och expertisen upplevs av stödmottagarna ha varit avgörande för att kunna genomföra projekten. En stödmottagare uttrycker att för att innovation ska uppstå behövs forskare med olika bakgrund.
- Programmet har gjort det möjligt för forskarna att få ett närmare samarbete med industrin och både finansiärer och stödmottagare menar att det finns ett stort värde i en tydlig koppling till industrin och andra samhällsaktörer.
- Samtliga stödmottagare uppger att om det inte hade varit för TFV III hade projektet inte blivit av i den form det är idag. Stödmottagarna menar att de antingen hade fått dela upp forskningen eller fått tänka om konstellationen.

Förväntade resultat:

- Finansiärerna hoppas att denna utlysning ska främja Sverige och Finlands kompetens på områdena och styrka deras position i internationella sammanhang. De ser att projekten främjar morgondagens specialister på områdena.
- Finansiärerna hoppas att projektens resultat kommer kunna användas i beslutsfattande, inom näringslivet, för nya affärer och för att öka hållbarheten i skogsanvändningen.

STYRKOR OCH UTMANINGAR MED PROGRAMMET

Samtal mellan Juha Hyyppä (Finnish Geospatial Research Institute FGI) och specialforskare Saija Huuskonen (Naturresursinstitutet LUKE) som deltog i varsitt projekt finansierade av Tandem Forest Values (TFV II). Maria Wetterstrand (t.h) var moderator vid seminariet på Hanaholmen den 1 juni 2022.

SAMMANFATTNING AV STYRKORNA MED TANDEM FOREST VALUES SOM BETONATS UNDER INTERVJUERNA

Tydlig och gemensam målbild skapar gynnsamma förutsättningar för samarbete och kommunikation: Finansiärernas gemensamma strävan underlättade arbetet med att utforma programmet och den tydliga målbild som formulerades upplevs ha skapat gynnsamma förutsättningar för samarbetet och kommunikationen kring TFV.

Samarbete på samtliga nivåer lägger grunden för ett effektivt förfarande: Finansiärer, beredningsgrupper och stödmottagare anger alla att de upplever samarbetet inom programmet som effektivt. Gemensam målbild, tydlig struktur, välfungerande koordination och administration har enligt finansiärer och beredningsgruppen bidragit till effektiviteten. Stödmottagarna menar att forskare i de båda länderna är bekanta med samma koncept och att det finns stora likheter vad gäller arbetssätt. Detta medför att forskning som bedrivs i en svensk/finsk kontext blir konkret och att resultat lättare kan implementeras i sektorn. Vidare menar respondenterna att programmets småskalighet (jämfört med tex större EU-program) och en enkel ansökningsprocess i kombination med liknande värderingar och arbetssätt mellan de två länderna bidrar till att skapa ett effektivt samarbete.

Forskningsprogram med stark regional förankring bidrar till att stärka konkurrenskraften: Det är flera aspekter inom programmet som bidrar till dess roll i att stärka konkurrenskraften inom den svensk-finska skogssektorn. Det effektiva samarbetet och de mer konkreta frågeställningarna som det regionala fokuset ger, samt kopplingen till industrin lyfts fram av respondenterna som särskilt viktiga.

Bredd i utlysningar främjar innovationskraft och möjligheter till samarbete: Att tredje utlysningen var brett formulerad anser de sökande positivt då det främjar mer samarbete och inkludering. En bredare formulering anses också öka kreativiteten och innovationen. Ibland behövs ett tydligt fokus om man vill ha specifika resultat, men blir det för spetsigt blir det svårt att få till kopplingen mellan industri och akademi.

Forskningsprojekt har lett till fortsatta samarbeten: I uppföljningen som gjordes med stödmottagarna från TFV I och TFV II svarade en majoritet att deras forskningsprojekt lett till fortsatta samarbeten, både i nya ansökningar men även i mindre formella former.

Vilja och flexibilitet bidrar till utvecklingen av programmet: Utvärderarna ser att det finns en tydlig vilja från finansiärernas håll att kontinuerligt förbättra programmet. Rekommendationer som lyftes fram i första utvärderingen ser utvärderarna att koordinatörer och finansiärer har tagit hänsyn till, vilket bidragit till en positiv utveckling av programmet.

Styrkor och utmaningar med programmet

SAMMANFATTNING AV DE UTMANINGAR MED TANDEM FOREST VALUES SOM BETONATS UNDER INTERVJUERNA

Heterogen grupp av finansierare: Blandningen av privata och statliga samt finska och svenska finansierare medför flera viktiga fördelar, t.ex. att olika perspektiv lyfts fram vad avser struktur för programmet och fokus för forskningen. Heterogeniteten bland finansierarna har dock även lyfts fram som en utmaning både av finansierarna och av stödmottagarna. Utmaningen består i att de olika perspektiven bland finansierarna behöver jämkas samman på ett effektivt sätt samt att stödmottagarna behöver hantera olika finansieringsstrukturer och regler.

Praktiska aspekter kring förflyttning av forskare mellan länderna: Flera stödmottagare lyfter fram utmaningar kopplat till praktiska aspekter relaterade till att postdoktjänsterna i TFV I, till exempel ärenden hos migrationsverket, att hitta boende, samt utbetalning av lön mellan länderna. De praktiska utmaningarna i TFV II framstår som mildare, men det lyfts fram svårigheter relaterade att forskarna inte i förväg visste vem som skulle finansiera deras projekt. Detta medförde att de inte hade information om alla förutsättningar i förväg, till exempel hur stor procentsats de kunde räkna med för overhead. Vidare jobbade de svenska och finska finansierarna i TFV II på olika sätt där svenska finansierare gav finansiering för båda åren direkt medan de finska gav för ett år i taget, vilket försvårade stödmottagarnas planering.

Programmets ramar för tillsättning av postdoktjänster: Stödmottagarna upplevde det utmanande att inom programmets tidsramar hitta och installera rätt kandidat till postdoktjänsten i TFV I.

Kommunikation om finansierade projekt: Finansierare lyfter fram att de gärna ser en fortsättning av Tandem Forest Values, men att det idag inte är tillräckligt tydligt externt vilka projekt som genomförts och vad de har lett till. De menar att tydligare kommunikation kring vad programmet har bidragit till hade gynnat programmet så fler kan ta del av resultaten.

The image shows two female scientists in white lab coats working in a greenhouse. The scientist on the left has long brown hair and is looking at a tablet. The scientist on the right has dark hair, wears glasses, and is holding a clipboard while pointing upwards towards a plant. The background is filled with various green plants and foliage.

REKOMMENDATIONER
FÖR FRAMTIDA UTLYSNINGAR
OCH PROGRAM

UTVÄRDERARNA LYFTER FRAM 14 REKOMMENDATIONER FÖR BEAKTANDE VID UTFORMNINGEN AV KOMMANDE UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

Rekommendationerna syftar till att ge råd kring utformningen av forskningssatsningar där målet är ett långsiktigt samarbete mellan universitet och andra forskningsmiljöer i Sverige och Finland inom skogsområdet. De ämnar bidra till en utveckling och förfining av kommande utlysningar inom TFV. Utvärderarna hoppas även att rekommendationerna kan komma till nytta i utformningen av andra program, och att lärdomar från TFV på så sätt kommer andra forskningssatsningar till gagn.

Rekommendation 1–5 bygger på positiva erfarenheter från TFV I, II och III och syftar till att poängtera vikten av att detta lyckosamma förfarande tas med även framgent. Rekommendation 6 baseras på lärdomarna från de forskningsinstrument som används i TFV I respektive II och III och lyfter fram respondenternas medskick att forskningsprojekten ligger tydligare i linje med målbilden för programmet. Rekommendation 7–14 bygger på insikter från TFV I, II och III, samt andra program, och syftar till att utveckla och förfina kommande utlysningar.

Rekommendationerna presenteras i mer detalj på kommande sidor.

- Att verka för fortsatt bilateralt samarbete
- Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neutral part
- Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet
- Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programets olika delar
- Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper
- Att fokusera på forskningsprojekt snarare än enskilda postdoktjänster
- Att etablera en tydlig kontaktyta mot skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
- Att möjliggöra en förlängning av projektiden
- Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden
- Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess
- Att facilitera interaktionen inom programmet
- Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'
- Att aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet
- Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

REKOMMENDATIONER FÖR FRAMTIDA UTLYSNINGAR OCH PROGRAM

1. Att verka för fortsatt bilateralt samarbete

Det finns en konsensus bland respondenterna kring att fördelarna överväger nackdelarna vad avser det bilaterala upplägget och värdet av ett samarbete mellan just Finland och Sverige för skogsforskning betonas. Finansiärer anser också att ett bilateralt samarbete mellan Finland och Sverige medför stor nytta för regionen då det av upplägget är givet att det är forskare i Finland och Sverige som får finansieringen och att det är de lokala frågorna som beforskas. Andra fördelar som lyfts fram är att:

- Det bilaterala upplägget utgör ett viktigt komplement till andra större program (t.ex. på nordisk nivå eller EU-nivå).
- Den närhet som finns mellan den finska och svenska kulturen underlättar samarbetet.
- Endast två medverkande länder skapar ett flexibelt, effektivt och obyråkratiskt samarbete. I program med flera deltagande länder kan den gemensamma nämnaren vara ganska liten vilket kan leda till ineffektiva projekt.
- Det är stora likheter mellan Sverige och Finland vad avser typen av skog, hanteringen av skogen, samt skogens roll i samhället vilket skapar god grund för samsyn och effektivitet i valet av forskningsfrågor, forskningsprocessen, samt tillämpningen av forskningsresultaten.

Respondenterna lyfter dock fram några nackdelar med ett bilateralt upplägg. Dessa inkluderar en potentiell brist på mångfald i perspektiv och kunskap samt en risk för likriktning. För att minska dessa risker föreslås att programmet underlättar utbyte med andra forskningsprogram, t.ex. genom gemensamma konferenser, seminarier eller workshops.

Samtliga intervjuade stödmottagare fick följande hypotetiska fråga: "om samarbetet skulle inkludera ytterligare ett land, vilket land skulle det vara?". Som svar lyftes fram följande länder/regioner som relevanta att beakta: Tyskland, Kanada, Baltikum, Norge, Österrike.

Utvärderarna vill betona att frågan kring det bilaterala upplägget bör relateras till målbilden för framtida utlysningar. Beroende på förväntade resultat bör det bilaterala upplägget ses över.

2. Att utse en koordinator som tar helhetsansvar och som uppfattas som en neutral part

Samtliga respondenter från utvärderingen TFV I och II verkar vara mycket nöjda med KSLA:s arbete som koordinator för TFV I och II. De aspekter som lyfts fram som särskilt viktiga är att koordinatören upplevs som en neutral part och tar ett helhetsansvar för programmet.

Stödmottagare i TFV III har även varit mycket nöjda med Formas och Finlands Akademis arbete som koordinatörer för TFV III. Koordinatorerna själva upplever däremot att det var en administrativ utmaning att sköta den hybridberedning som utlysningen hade. Detta innebar att den ena parten tog emot ansökningarna och skötte beredningen och att den andra parten ansvarade för panelmötet. Det lyfts fram att det är viktigt att ha med en som är administrativt kunnig vid skrivandet av 'memorandum of understanding' mellan parter för att det administrativa inte ska bli allt för utmanande om det är mer än en koordinator.

3. Att tidigt i processen formulera en tydlig gemensam målbild för programmet

Den tydliga målbilden i TFV lyfts fram av respondenterna som en fördel för programmet. Målbilden upplevs ha underlättat dels finansierarnas samarbete, dels kommunikationen kring programmet till de sökande och andra intressenter. Några av de aspekter kopplade till målbilden för TFV som lyfts fram under intervjuerna med respondenterna är att programmet avser:

- Skapa långsiktiga relationer mellan Finland och Sverige, bland finansierare och bland forskare
- Främja den nordiska skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn
- Skapa en starkare svensk-finsk röst i internationella sammanhang
- Underlätta för unga forskare att etablera nätverk och meritera sig inom sitt forskningsfält
- Skapa en samsyn kring skogens roll som kolsänka

4. Att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets olika delar

Strukturen för TFV och de tre utlysningarna upplevs som mycket god och respondenterna menar att detta varit en viktig aspekt i framgången för programmet. Vikten av att tidigt i processen skapa en tydlig struktur för programmets alla delar, inklusive t.ex. regler kring finansieringen, finansierarnas möten och avstämningar, beredningsgruppens tillsättande och arbete, koordinering och administration av utlysning och utbetalningar, lyfts fram som centralt. Denna struktur behöver ta hänsyn till intressenternas olika synsätt och interna regler (vilket är särskilt viktigt då det finns flera finansierare). Strukturen bör också vara så enkel som möjligt för att underlätta för samtliga parter och för att undvika missförstånd och ineffektivitet. Även ur de sökandes perspektiv är det viktigt med tydlig struktur och forskarna efterfrågar tydliga krav och regler, t.ex. vad avser vilka krav som ställs vid ansökan och vad som är tillåtna kostnader.

5. Att lägga särskild vikt vid sammansättningen av programkommittéer och beredningsgrupper

Det är flera respondenter som poängterar att de varit mycket nöjda med sammansättningen av personer inom programkommittéerna och beredningsgrupperna för utlysningarna, och att denna sammansättning positivt bidragit till framgången med programmet. Individerna i programkommittéerna och beredningsgrupperna upplevs som kompetenta, engagerade, samarbetsvilliga, samt ha en god förståelse för programmets målbild. Utvärderarna rekommenderar därför att lärdomarna från TFV I, II och III vad avser sammansättningen av individer i dessa grupper får en central plats vid utvecklingen av programmet.

6. Att fokusera på forskningsprojekt snarare än enskilda postdoktjänster

En stor majoritet av respondenterna har bidragit med tankar och reflektioner kring för- och nackdelar med olika forskningsinstrument. Det finns ingen konsensus om vilket instrument som är bäst, dock är det något fler respondenter som föreslår att en kommande satsning inom TFV-samarbetet borde fokusera på forskningsprojekt snarare än postdoktjänster. Nedan återges i korthet de reflektioner kring olika forskningsinstrument som framkommit under intervjuerna.

Postdoktortjänster

– Flera respondenter trycker på vikten av att hitta rätt person till postdoktjänsten. Personen behöver kunna bidra till, och förflytta sig mellan, de båda universiteten. Det är flera av respondenterna som menar att förflyttningen mellan länderna kan verka enkel i teorin men att det kan vara en utmaning både att få individen att vilja byta miljö och att arrangera praktiska aspekter så som boende och visum. Det är också många som menar att det var mycket värdefullt att det i utlysningen framgick att postdoktorn skulle röra sig mellan länderna. För att ha tid att hitta rätt person uppger flera respondenter att det är viktigt antingen att den sökande redan har en person i åtanke för tjänsten eller att startdatum för tjänsten anpassas till det faktum att det kan ta tid att hitta rätt person.

– De fördelar med en postdoktjänst som lyfts fram är att en postdoktor redan är erfaren och därmed redo att leverera från start, samt att forskaren kan berika den grupp som hen knyts till med värdefull kompetens. En respondent menar att två postdoktorer, en vid varje universitet, skulle bidra ytterligare till att skapa långsiktiga relationer mellan länderna. Respondenterna lyfter även fram nackdelar med postdoktjänster som forskningsinstrument. Risker i att satsa på en enskild individ samt att denna individ kan komma att lämna regionen efter tjänsten nämns flertal gånger och lyfts fram som den främsta, efter de praktiska svårigheterna, utmaningen med postdoktjänster.

Forskningsprojekt

– Det är flera respondenter som menar att finansieringen av forskningsprojekt har en tydligare koppling än postdoktjänster till TFV:s målbild om långsiktiga relationer mellan länderna. Dessa projekt bedöms kunna bidra till en grupp snarare än en individ vilket leder till en bredare bas för kunskapsutveckling och därmed en mindre risk att kunskapen lämnar regionen och att relationerna blir kortvariga. Forskningsprojekten kan också öppna upp för att både unga och mer seniora forskare får ta del av finansieringen vilket ses som en fördel av några av respondenterna.

Doktorandutbyten

– En respondent lyfte fram idén om att identifiera en eller flera doktorand(er) i slutskedet av sitt doktorandprojekt och sända dem på utbyte till en samarbetspartner i det andra landet.

7. Att etablera en tydlig kontaktyta mot skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn

Flera respondenter menar att det skulle vara positivt att få skogsindustrin och andra samhällsaktörer inom skogssektorn mer involverade i TFV. Att koppla industrin och andra skogsaktörer närmare till forskningsprojekten skulle bland annat bidra till att identifiera relevanta forskningsfrågor och underlätta testning och implementering av resultat. Energimyndigheten i Sverige lyfts fram som ett exempel på en forskningsfinansiär som kräver en tydlig koppling mellan forskning och näringslivet. Det lyfts även fram flera potentiella utmaningar associerade med en nära koppling till industrin. Dessa inkluderar frågor kring immateriella rättigheter och tillgång till data och teknologi. För att skapa ett effektivt samarbete betonas att det är viktigt att tidigt i forskningsprojekten tydliggöra hur samarbetet ska se ut, vilken data som delas, vem som bidrar med vad och vem som har rätt till resultaten.

8. Att möjliggöra en förlängning av projektiden

Det har framkommit flera olika synpunkter kring den optimala tidsramen för den här typen av forskningssamarbeten. Det finns de respondenter som menar att en tvåårig tidsram ger tillräckligt med tid för att starta upp ett projekt och komma igång men att det samtidigt är kort nog för att hålla uppe tempot och effektiviteten i samarbetet. Det är dock ett större antal av respondenterna som önskar se en längre tidsperiod än två år. En av finansiärerna menar att standard för deras andra forskningsfinansieringar är en ram på fem år då det gör att forskarna verkligen vågar satsa på projektet. Andra lyfter fram att längre projekt är att föredra då det minskar andelen tid för att skriva ansökningar i förhållande till tiden som läggs på forskning. Ytterligare några lyfter fram vikten av långsiktig stabilitet och längre tidsramar för att bedriva forskning av hög kvalitet. En respondent menar att tidsramen inte borde sättas på förhand utan att det bör vara upp till den sökande att föreslå tidsramar utifrån behoven i det specifika projektet.

Utvärderarna rekommenderar att möjligheten till att förlänga projektiden ses över och att framförallt en modell med två plus två år tas i beaktande. Forskarna skulle i en sådan modell söka medel för två år med möjlighet till förlängning för ytterligare två år givet att på förhand definierade kriterier uppfylls. En sådan modell kombinerar fördelarna med en kortare och en längre tidsram. Viktigt att poängtera är att en längre tidsram ställer högre krav på beredningsgruppens arbete och utvärderingen av ansökningarna.

9. Att uppmärksamma både kvantitativa och kvalitativa värden

Det finns flera standardiserade mått för att mäta värde inom forskningen. Dessa inkluderar t.ex. antalet publikationer, citeringar och patent. TVF syftar till, och har resulterat i, flera sådana kvantitativa resultat. Programmen medför dock även många andra viktiga värden så som antal nya kontakter, djupare relationer och ökad förståelse för den andra nationens kontext. Dessa värden är svårare att mäta men väldigt viktiga för målbilden med programmet. Utvärderarna rekommenderar därför att på ett tydligare och mer strukturerat sätt arbeta med att fånga upp och kommunicera samtliga värden skapade av TFV.

10. Att säkerställa en användarvänlig, enkel och tydlig ansökningsprocess

Några respondenter påpekar värdet av en enkel ansökningsprocess för de sökande. Ett sådant förfarande kan utformas på olika sätt, t.ex. genom ett förval där de sökande skickar in en kortare ansökan vilken de efter ett första godkännande utvecklar till en fullständig ansökan. Vidare efterfrågas mallar för ansökan, maxantal för antalet sidor, samt digital signering. Vikten av en välformulerad utlysningstext lyfts också fram av finansiärerna, beredningsgruppen och de sökanden då en tydlig och komplett utlysningstext som stämmer väl överens med målbilden för programmet minskar risken dels för att få in ansökningar som bedöms irrelevanta, dels för felaktiga förväntningar hos de sökande. Flera respondenter menar också att någon form av match-making event inför en utlysning skulle underlätta för forskarna att hitta nya potentiella samarbetspartners och att återuppta eller formalisera sedan tidigare etablerade kontakter.

11. Att facilitera interaktionen inom programmet

Interaktion mellan postdoktorerna och mellan forskningsprojekten lyfts fram som ett effektivt sätt att skapa nya kontakter, sprida kunskap mellan länderna och mellan forskare samt katalysera fler samarbeten. Det efterfrågas också mer stöd för att öka interaktionen mellan de sökande och omgivande samhälle. Gemensamma konferenser, workshops, studiebesök och seminarier lyfts fram som möjliga verktyg.

12. Att organisera lärseminarium för att underlätta spridningen av 'best practice'

Några av finansiärerna har föreslagit en strukturerad session för att reflektera kring lärdomar från programmet. Ett sådant lärseminarium är vanligt förekommande vid avslutningen av större offentligt finansierade projekt och utvärderarna har god erfarenhet av den här typen av aktivitet. Det ger möjlighet till att dela lärdomar och formulera 'best practice' vilken därmed kan användas för att positivt påverka kommande satsningar. Vidare efterfrågas ett lärseminarium bland stödmottagarna. Syftet med ett sådant event är att forskarna får möjlighet att dela erfarenheter och 'best practice'. Det gäller dels kring praktiska aspekter förknippat med forskningsinstrumentet i fråga, dels att få dela erfarenheter kring struktur och strategi för ansökningar och organiseringen av forskningen. Lärseminarium kan organiseras på olika sätt, t.ex. genom en fysisk eller virtuell workshop. Resultatet från seminariet kan med fördel sammanfattas i en kort och koncis rapport för spridning till intresserade aktörer.

13. Aktivt kommunicera resultaten från forskningsprogrammet

Flera finansiärer lyfter fram att de gärna ser en fortsättning av TFV. Det poängteras dock att det inte är tydligt externt vilka projekt som genomförts och vad de har lett till och att detta bör åtgärdas. Att på flera håll synliggöra de tidigare finansierade projekten och deras resultat och effekter är en viktig del i den externa kommunikationen så att industri, akademi och andra intressenter kan komma i kontakt med stödmottagarna. Detta tillsammans med tydligare kommunikation kring vad som planeras framöver inom ramen för TVF hade tydliggjort programmets tidigare arbete och avsikter framöver.

14. Att genom fortsatt breda utlysningar främja samarbete och innovation

Att den tredje utlysningen var brett formulerad lyfter både stödmottagare, finansiärer och representanter från beredningsgruppen som positivt. De menar att en bred utlysningstext främjar mer samarbete och inkludering av fler aspekter. En bredare formulering anses också öka kreativiteten och innovationen i projekten. För att få tvärvetenskapliga projekt rekommenderar de intervjuede fortsatt breda utlysningar.

An aerial photograph of a dense forest. The trees are mostly green, but there are several large, irregular patches of brown and dark green, suggesting dead or dying trees. The overall texture is very busy and detailed.

DEL 3

APPENDIX

APPENDIX 1-3
PROJEKT SOM MOTTOG
FINANSIERING

APPENDIX 1: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV I

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
1. Future Genes: Resilient future forests via genomics on adaption to climate in natural forests and breeding populations	Katri Kärkkäinen (LUKE), Harry Wu (SLU)
2. Strongly adsorbed polymer layers for modification of cellulose surfaces towards new functional materials (STRONGAD)	Janne Laine (Aalto University), Eero Kontturi (Aalto University), Torbjörn Petterson (KTH)
3. ValueConnect	Peter Högberg (SLU), Gun Lidestav (SLU), Teppo Hujala (University of Eastern Finland)
4. SimNano – Numerical simulation of coating processes for nanocellulosic materials	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Matti Toivakka (Åbo Akademi University), Fredrik Lundell (KTH)
5. Derivatization of cellulose in novel switchable ionic liquid system	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Tapio Salmi (Åbo Akademi University), Jyri-Pekka Mikkola (Umeå University)
6. Renewing Biomedicine with Biopolymers Engineering nanocellulose hydrogel scaffolds for delivery of bioactive cues in soft tissue engineering (BioforBio)	Niklas Sandler (Åbo Akademi University), Stefan Willför (Åbo Akademi University), Lars Wågberg (KTH)

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
7. SOMAGENO - Potentials of combining somatic embryogenesis and genomic selection in Norway spruce	Leena Paavilainen (LUKE), Tuija Aronen (LUKE), Malin Elfstrand (SLU)
8. Role of lignin Carbohydrate complexes as Key to stable emulsions (ROCK)	Ritva Toivonen (University of Helsinki), Kirsi Mikkonen (University of Helsinki), Martin Lawoko (KTH)
9. Fusion Wood	Paula Eerola (University of Helsinki), Ilkka Kilpeläinen (University of Helsinki), Lars Berglund (KTH)
10. Hierarchical 3D-structured nanocellulose aerogels and networks for use in biomedical applications	Birgitta Bervall-Kåreborn (Luleå University of Technology), Kristiina Oksman (Luleå University of Technology), Henrikki Liimatainen (University of Oulu)
11. Biocatalytic cascades for hemicellulose reassembly ("BIOSEMBL")	Janne Laine (Aalto University), Emma Master (Aalto University), Mats Sandgren (SLU)
12. Production of healthy Norway spruce seeds: host specificity, pathogenicity and infection biology of T. areolata	Peter Högberg (SLU), Åke Olsson (SLU), Juha Kaitera (LUKE)

APPENDIX 1A: UTSEDDA POSTDOKTORER I TVF I

Siffran i parentes är kopplad till det projekt som tjänsten gällde och som framgår av appendix 1 på föregående sida.

Haleh Hayatgheibi (1), Wenyang Xu (2), Osmo Mattila (3), Fuaad Panikaveetil Ahamedkutty (4), Pasi Virtanen (5), Yury Brusentsev (6), Jaanika Edesi (7), Danila Morais de Carvalho (8), Jesus Enrique Perea-Buceta (9), Rasoul Esmaeely Neisiany (10), Leena Penttinen (11) och Ke Zhang (12).

APPENDIX 2: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV II

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
Sawing optimization via deep learning and multi-instrument imaging	Lassi Roininen (LUT), Ozan Öktem (KTH), Andreas Hauptmann (University of Oulu)
Multifunctional, high performance cellulose-based substrates for photovoltaics and optoelectronics	Jaana Vapaavuori (Aalto University), Tiffany Abitbol (RISE), Kati Miettunen (Aalto University)
Bioplastics and wax esters from wood through co-culture of bacteria and yeast	Yvonne Nygård (Chalmers), Suvi Santala (Tampere University)

PROJEKTTITEL	STÖDMOTTAGARE
Development of methods for describing the impact sound insulation in wooden floors	Kirsi Jarnerö (RISE), Andreas Linderholt (Linnaeus University), Valtteri Hongisto (Turku University of Applied Science)
Making the right choice – Impact of genetics on productivity of Norway spruce in a changing climate	Lasse Tarvainen (Göteborgs Universitet), Annikki Mäkelä (University of Helsinki), Curt Almqvist (Skogforsk)
Estimating forest resources and quality-related attributes using automated methods and technologies	Antero Kukko (Finnish Geospatial Research Institute), Johan Holmgren (SLU), Juha Hyyppä (Finnish Geospatial Research Institute)
Mixed-forest management diversity to forests and bioeconomy	Saija Huuskonen (LUKE), Urban Nilsson (SLU), Jari Hynynen (LUKE), Emma Holmström (SLU)
Building up wood construction markets with consumer knowledge, industrial and municipal strategies	Ritva Toivonen (University of Helsinki), Anders Roos (SLU), Katja Lähtinen (LUKE)
Managing uncertainty in sustainable forestry	Kyle Eyvindson (LUKE), Karin Öhman (SLU)

APPENDIX 3: PROJEKT SOM MOTTOG FINANSIERING I TFV III

PROJEKTTITEL

STÖDMOTTAGARE

Polyestrar från träbaserade byggstenar

Per-Olof Syrén (KTH),
Agne Swerin (Karlstad University),
Laura Tomppo (University of Eastern Finland)

I detta projekt kommer förnybara polyestrar med egenskaper som närmar sig fossilbaserade industrialiserade polymerer att syntetiseras från träbaserad råvara, som kommer från skogsindustrin. Dessa polyestrar kommer att skraddarsys ytterligare för att möta applikationsspecifika tekniska krav under deras livstid.

Klimatneutralt byggmaterial - Förutsättningar och effekter av ökad användning av träbaserade material inom byggsektorn

Patrik Rohdin (Linköping University),
Sampo Soimakallio (Finnish Environment Institute),
Seppo Junnila (Aalto University)

Syftet med projektet är att presentera en genomförbar dekarboniseringsplan, det vill säga en färdplan för klimatneutralt byggande för Finland och Sverige, som bygger på effektiv och hållbar användning av träbaserade material i byggsektorn. Projektet är tvärvetenskapligt, och inkluderar en bred ansats med flera samverkande metoder och angreppssätt i form av exempelvis modellering, intervjuer, statistisk analys och ekonomisk analys.

PROJEKTTITEL

STÖDMOTTAGARE

Hållbar värdeökning av skogsrester: processintegration och demonstration (WoodPro)

Ali Mohammadi (Karlstad University),
Narasinha Shurpali (LUKE),
Reijo Lappalainen (University of Eastern Finland)

I WoodPro kommer undersökas nya processkedjor som gör skogsrester till högvärdiga industrikemikalier och jordförbättringsprodukter. WoodPro kommer att klargöra vilka bioraffinaderiprocesser som är mest lämpliga för att göra skogsrester till 2,3-butandiol, biopolymerer och biokol.

Utforskande av synergieffekterna mellan cellulosa och lignin för avancerade skogsbaserade kolfibrer

Kerstin Jedvert (RISE),
Diana Bernin (Chalmers),
Michael Hummel (Aalto University)

Detta projekt fokuserar på grundläggande forskningsfrågor för att fördjupa förståelsen för hur variationer av råvarorna påverkar fibrerna, och hur processen och kolfibrerna kan optimeras ytterligare. Ett särskilt fokus kommer att ligga på att utforska intressanta synergieffekter av att kombinera cellulosa och lignin.

APPENDIX 4:
AVSIKTSFÖRKLARING

AVSIKTS- FÖRKLARING OM SAMARBETE INOM SKOGSFORSKNING MELLAN PARTERNA JORD- OCH SKOGSBRUKS- MINISTERIET I FINLAND OCH NÄRINGS- DEPARTEMENTET I SVERIGE

1: Parter

Denna avsiktsförklaring, vilken kan likställas med memorandum of understanding gäller det ministerium och departement i respektive land som ansvarar för frågor inom området skogsforskning. Namngivna parter är de som har områden som innefattar skogsforskningsfrågor då denna avsiktsförklaring undertecknas.

2: Bakgrund

Finland och Sverige kännetecknas båda av stora arealer av skog och en betydelsefull skogsindustri, och ur ett europeiskt perspektiv är länderna dominerande som skogsnationer. För båda länderna påverkar skogen och skogsnäringen stora delar av ländernas landsbygd och samhällsekonomi.

Både Finland och Sverige arbetar ambitiöst med nationella skogsprogram där fokus ligger på den framväxande bioekonomi, skogarnas och träprodukternas klimatfördelar, ett fossilfritt samhälle samt att ytterligare utveckla skogssektorn i vid mening.

Med ökade anspråk på skogen ökar också komplexiteten i avvägningarna om hur skogsresurserna bäst ska användas för att komma hela samhället till nytta, och vilka nya skogsindustriella produkter och processer

som behöver utvecklas. Det i sig ökar behovet av tvärvetenskaplig kunskap och forskning, vilket gäller i både Finland och Sverige.

En ökad framtida gemensam skoglig och skogsindustriell forskning är därmed ett område där det finns både behov och förutsättningar för Finland och Sverige att utveckla ett mer ingående samarbete.

3: Intention

I samband med republiken Finlands 100-årsjubileum 2017 överlämnade Sverige en officiell gåva för att stärka samarbetet inom bilateral skogsforskning. Gåvan fick namnet Tandem Forest Values, med innebörden att Sverige och Finland tillsammans ska tillvarata skogens värde genom gemensam forskning och kunskap.

Under fem år, fram till 2022, har Tandem Forest Values utvecklats med både offentlig och privat finansiering från båda länderna och resulterat i fungerande samarbetsformer. Insatserna har utvärderats och visade att det finns ett stort värde i svenskt-finskt forskningssamarbete inom skogsområdet.

Intentionen med denna avsiktsförklaring är att parterna vill vidareutveckla de erfarenheter som Tandem Forest Values har medfört för länderna.

4: Samarbetsområden

Under kommande år vill parterna med denna avsiktsförklaring varaktigt stärka och utveckla bilateral forskningssamverkan mellan Finland och Sverige inom det skogliga och skogsindustriella området genom:

Att inom avsatta medel för skogsforskning i respektive land uppmuntra ansvariga myndigheter, institut eller motsvarande att regelbundet göra gemensamma bilaterala utlysningar.

Att vid utarbetande av nationella program som berör skogsforskning informera varandra och beakta om några insatser kan göras bilateralt för att få större effekt.

Att när behov uppstår verka för att ömsesidigt lösa väsentliga problem som försvårar ett utökat skogsforskningsamarbete mellan universitet och institut i Finland och Sverige.

Undertecknat i två exemplar
den 27 juni 2022 på finska och svenska,
vilka båda texter är lika giltiga.

5. Meningsskiljaktigheter gällande tolkning och tillämpning

Denna avsiktsförklaring är inte juridiskt bindande. Parterna ska lösa eventuella meningskiljaktigheter gällande tolkningen eller tillämpningen av avsiktsförklaringen genom diskussion och förhandling.

6. Giltighetstid och uppsägning

(a): Denna avsiktsförklaring träder i kraft den dag då den har undertecknats av båda parterna och den är giltig i 5 (fem) år. Den kommer automatiskt att förnyas för 5 (fem) år i sänder, om inte parterna gemensamt bestämmer något annat.

(b): Parterna kan ändra denna avsiktsförklaring genom att ge sitt ömsesidiga skriftliga samtycke till det.

(c): En part kan häva denna avsiktsförklaring genom att 6 (sex) månader på förhand skriftligen underrätta den andra deltagaren om detta.

FÖR JORD- OCH SKOGSBRUKS-
MINISTERIET I FINLAND

Antti Kurvinen
Jord- och skogsbruksminister

FÖR NÄRINGSDEPARTEMENTET
I SVERIGE

Anna-Caren Sätherberg
Landsbygdsminister

APPENDIX 5:
SEMINARIEPROGRAM
2017–2022

STARTSEMINARIUM

Tid: 26 oktober 2017

Plats: Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien

Rubrik: **Sverige och Finland tillsammans kring skogens framtida värde**

12.00 Lunch i Oscars källare

12.45 Intagande av platser i Plenisalen

13.00 Välkommen!

Lisa Sennerby Forsse, preses, KSLA

Öppnande av seminariet:

H.M. Konung Carl XVI Gustaf

13.10 **Skogens värde för Finland och Sverige:**

Reflektioner av Tuula Teeri, tillträdande vd för Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien.

13.25 **Vilka prioriteringar gör Sverige och Finland i sin nationella skogspolitik?**

Sven-Erik Bucht, Sveriges landsbygdsminister
Jari Leppä, Finlands jord- och skogsbruksminister

14.05 **Tandem Forest Values** – ett första steg för ett mer omfattande bilateralt samarbete kring skoglig och skogsindustriell forskning.

Chris Heister, vice ordförande Kulturfonden för Sverige och Finland
Tomas Lundmark, ordförande Skogsavdelningen, KSLA

14.25 Kaffe

14.55 **Hur kan Sverige och Finland förena hållbar skogsskötsel samt nya produkter och processer:**

Mårten Larsson, vice vd Skogsindustrierna,
Marie Larsson-Stern, hållbarhetschef, Skogforsk
Christine Hagström-Näsi, Senior Advisor
CLIC Innovation
Lars Berglund, chef Wallenberg Wood Science Center

Johanna Buchert, överdirektör, Natural Resources Institute Finland (Luke)

15.45 **Sverige och Finland som skogsnationer i en globaliserad värld –utmaningar och möjligheter.**

Reflektioner av Esko Aho, Finlands tidigare statsminister och strategisk rådgivare åt European Forest Institute

16.05 **Avslutande reflektioner**

MELLANSEMINARIUM I

Tid: 17–18 april 2018

Plats: Hanaholmen

Rubrik: **Finland and Sweden – Forest Friends Forever**

Tuesday

12.00 Lunch

13.00 **Opening address:**

Minister Jan-Erik Enestam, Chairman, the Swedish-Finnish Cultural Foundation (Finland)

Welcoming words:

Dr. Jaana Husu-Kallio, Permanent Secretary, the Ministry of Agriculture and Forestry

13.30-15.00 **Session 1: Research cooperation between Finland and Sweden**

Moderator: Ritva Toivonen, Dean, University of Helsinki

Tandem Forest Values – State of the Art:

Eva Petterson, CEO, The Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry (KSLA)

Collaboration between RISE and VTT:

Peter Axegård, Vice President Bioekonomi Strategy, RISE
Jussi Manninen, Executive Vice President, VTT

Efinord and Collaboration between SLU and Luke:

Leena Paavilainen, Director, Natural Resources Institute Finland (Luke)

Development of Key Enabling Technologies for Biobased Products:

Tuula Savola, Programme Manager, Business Finland

15.00-15.30 **Coffee break**

15.30-17.00 **Session 2: Biorefineries: Investments and Financing**

Moderator: Henrik Ehrnrooth, Chairman of the Board, Pöyry

The Making of Äänekoski Biorefinery:

Niklas von Weymarn, Research Director, Metsä Fibre

Value Ecosystem for SMEs:

Linda Fröberg-Niemi, Business Development Manager, Smart Chemistry Park

Financing the Future:

Kim Krokfors, Senior Manager, Nordic Investment Bank NIB

MAX IV Laboratory:

Magnus Larsson, Head of Industrial Relations, Lund University

Future Perspectives for Investments in the Forest Sector in Finland and Sweden:

Henrik Ehrnrooth, Chair of the Board, Pöyry

19.00 **Dinner at Hanaholmen**

Wednesday

9.30 Session 3: Policies**Finnish-Swedish Collaboration in Forest-Related EU Policy-Making:**

Jari Leppä, Minister of Agriculture and Forestry
Sven-Erik Bucht, Minister of Rural Affairs

EU's R&D Policy from the Industrial Point of View:

Johan Elvnert, Managing Director, Forest Technology Platform

How to Improve the Legitimacy of Nordic Forestry:

Anders Portin, Managing Director, Finnish Forest Society

Winners and Losers of the Bioeconomy**– Philosophical Analysis of Policy-Making:**

Matti Häyry, Professor, Aalto University

11.00 **Lunch**

12.00 **EXCURSIONS**

Excursion 1: VTT BIORUUKKI Pilot Centre Innovation and demonstration platform for bioeconomy and circular economy businesses. Bioruukki supports business opportunities in fields such as low-carbon energy solutions, efficient biomass refining, new biomass-based products, and recycling and waste utilization.

Coffee break in the lab.

Excursion 2: Forest management by Tornator

During forest excursion you will learn about the Forest Biodiversity Programme METSO, gene reserve forest and forest management based on digitalization. Tornator is a leading company specialised in sustainable forest management in Europe.

Coffee break by campfire.

17.00 **Arrival at Helsinki Airport.**

MELLANSEMINARIUM II

Tid: 27 november 2019

Plats: Hanaholmen

Rubrik: **Skogen i Norden – en sammanflätad biologisk, kulturhistorisk och ekonomisk historia**

14.00 Öppning av evenemanget:

Gunvor Kronman, vd för Hanaholmen

14.10 En idéhistorisk vandring i den svenska skogen:

Gunnar Wetterberg, Historiker och författare, utgående från sin bok 'Träd'

15.00 Skogen i litteraturen och en kommentar till Wetterbergs inlägg utgående från Erik Johan Långmans engagemang för skogen i Sverige och Finland:

Eva Haettner Aurelius, prof. emerita

15.30 Kaffepaus**16.00 Presentation av Tandem Forest Values vol. 1-2:**

Ulrika Jakobsson, vetenskapsrådgivare, Finlands Akademi

16.15 Presentation av ValueConnect, ett projekt finansierat av Tandem Forest Values, volym 1:

Teppo Hujala, prof. vid Östra-Finlands universitet

16.45 Presentation av innovativa start ups i skogssektorn inom ramen för Stora Ensos Accelerator Programme:

Marcus Dehlin, Head of Business Alliances, Stora Enso

17.15-17.30 Summerande diskussion och avslutning

MELLANSEMINARIUM III

Tid: 25 oktober 2021

Plats: Zoom online

Titel: **Successful Forest Research in Cooperation between Finland and Sweden – Tandem Forest Values, what have we learned?**

14.00 Opening

Chris Heister, chairman of Kulturfonden för Sverige och Finland
Thomas Blomqvist, Minister for Nordic Cooperation and Equality, Member of Parliament, Finland

14.15 Tandem Forest Values – background:

Eva Pettersson, Secretary General and CEO, Royal Swedish Academy of Agriculture and Forestry

14.20 Evaluation of Tandem Forest Values:

Maria Tunberg, Analysys Mason

14.50 Break

15.00 Results from five postdoc projects

1. Thekopsora areolata, a fungal pathogen that challenge Norway spruce seed production:
Åke Olson, Dept. of Forest Mycology and Plant Pathology, SLU

2. Towards greener packaging - simulation of coating processes for nanocellulosic materials:

Fuaad Panikaveetil Ahamed Kutty, Laboratory of Natural Materials Technology, Åbo Akademi University

3. Potentials of combining somatic embryogenesis and genomic selection in Norway Spruce:

Jaanika Edesi, Natural Resource Institute Finland (Luke)

4. Knowledge on adaptation helping to guarantee resilient future forests:

Katri Kärkkäinen, Natural Resource Institute Finland (Luke)

5. Biocatalytic cascades for hemicellulose reassembly:

Emma Master, Dept. of Bioproducts and Biosystems, Aalto University

16.10 Call Tandem Forest Values III:

Ulrika Jacobsson, Academy of Finland
Karin Perhans, Formas

16.20 Closing remarks:

Niklas von Weymarn, Metsä Spring

16.30 Zoom shuts down

AVSLUTNINGSEMINARIUM

Tid: 1 juni 2022

Plats: Hanaholmen

Rubrik: **Tandem Forest Values – de första fem åren**

13.00 Välkomna till dagens seminarium:

Maria Wetterstrand, moderator och samtalsledare

13.10 Tandem Forest Values – vad har vi lärt oss efter fem år?

Chris Heister, ordf. i kommittén för Tandem Forest Values

13.20 Dagens skogsforskning i Sverige och Finland – vad skiljer och vad förenar?

Karin Perhans, Formas, och Ulrika Jacobsson, Finska Akademi, inleder med en orientering kring vilka prioriteringar/satsningar som ländernas regeringar gör genom sina forskningsorgan. Följt av ett samtal mellan Karin Perhans, Ulrika Jacobsson och Alice Kempe, Kempestiftelserna i Sverige, samt Niklas von Weymarn, innovationsföretaget Metsä Spring i Finland.

14.15 Kaffepaus

14.45 Dagens forskningssamarbete mellan universitet och institutioner i Sverige och Finland – vilka möjligheter och utmaningar finns för ett fördjupat samarbete?

Samtal mellan Juha Hyyppä, Finnish Geospatial Research Institute FGI och specialforskare Saija

Huuskonen från finländska Naturresursinstitutet och projektchef för TFV finansierade projektet Management of Mixed-forest : Diversity to forests and bioeconomy.

15.15 Sverige och Finland som skogsnationer – blev det som vi tänkte oss?

Samtal mellan tidigare statsråden med ansvar för skogsfrågor, Jari Leppä och Sven-Erik Bucht, som var med vid bildandet av Tandem Forest Values.

16.00 Avslutning

Anneli Jäätteenmäki, viceordförande för Kulturfonden för Sverige och Finland

Direkt efter seminariet kommer Jari Leppä och Sven-Erik Bucht att plantera ett träd utanför huvudentrén till Hanaholmen. Planteringen är en markering på betydelsen av ökad skogsforskning mellan Finland och Sverige.

BILDREGISTER

Sid 10, 12-13 Jakke Nikkarinen	Sid 48 Hanaholmen
Sid 17 Suomifinland100.fi	Sid 51 Rolf Segerstedt
Sid 18 Pexels	Sid 52-53 Johan Fredriksson (CC)
Sid 19 Unsplash	Sid 54-55 KSLA
Sid 21 EFI	Sid 57 Janne Wikström
Sid 22 Unsplash	Sid 58 Shutterstock
Sid 26 Pexels	Sid 60 Statsrådets kansli
Sid 28 Magnus Bergström / Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse; Kempestiftelserna	Sid 61 Marcus Brunström
Sid 29 Sveriges riksdag; Björn Leijon; KSLA; Formas	Sid 65-66, 68, 70, 81 Jakke Nikkarinen
Sid 35 Jakke Nikkarinen	Sid 88-89, 94-95, 100-101, 105, 108 Unsplash / Getty Images
Sid 36-37 Hanaholmen	Sid 109Pexels
Sid 38-39 Jakke Nikkarinen	Sid 110-111 Jakke Nikkarinen
Sid 40 Janne Wikström	Sid 116-117, 131 Unsplash
Sid 42 Jakke Nikkarinen	Sid 136-137 Skogsindustrierna
Sid 46 Elin Vinger Elliot	Sid 142-143 Unsplash
Sid 47 Unsplash / Getty Images	Sid 148 Jakke Nikkarinen
	Sid 156 Pexels

Bilder, illustrationer och layout är införda för denna publikation i Analys Masons utvärdering och ingår därmed inte i det ursprungliga dokumentet.

När Finland 2017 firade 100-årsjubileum som självständig republik, var en av Sveriges officiella gåvor en satsning på gemensam skogsforskning. Satsningen fick namnet Tandem Forest Values, att länderna tillsammans genom forskningen lyfter fram skogens betydelse. Gåvan blev en framgång och den har utvecklats i flera omgångar med finansiering från båda länderna.

En utvärdering av Tandem Forest Values visar att det finns ett stort värde i svenskt-finskt forskningssamarbete inom skogsområdet. Det har i sin tur följts upp i en mellanstatlig avsiktsförklaring mellan Sverige och Finland. Den första i sitt slag.

I boken presenteras bakgrunden till gåvan, utvecklingen samt vunna erfarenheter. Utvärderingens slutsatser med 14 rekommendationer och avsiktsförklaringen redovisas och kommenteras genom berättelsen.

Förhoppningsvis vill boken stimulera till ett utökat skogsforskningssamarbete mellan Europas två största skogsnationer.

KULTURFONDEN FÖR SVERIGE OCH FINLAND

ISBN: 978-91-86824-25-9